

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

Director: DEM. I. DOBRESCU
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCU Avocat. Fost Magistrat Pro- decanul Baroului de Ilfov	ALEX. CERBAN Profesor la Facultatea de Drept, București	IOSEF G. COHEN Avocat	GR. CONDURATU Fost Consilier la C. de Apel București, Avocat	N. JAC CONSTANTINESCU Președinte la Curtea de Apel din București
RÉNÉ DEMOGUE Profesor la Facultatea de Drept din Paris	V. DONGOROZ Confer. la Facult. de Drept din Buc. Avocat și Laurent în Drept Paris	CONSTANT IONESCU Avocat, al Statului. Doctor și Laurent în Drept Paris	ALFRED JUVARA Profesor Universitar Avocat	Dr. ȘT. LADAY Membru în Consiliul Legislativ
C. SIPSOM Profesor la Facultatea de Drept, București	C. STOEANOVICI Dr. în Drept din Paris Avocat	GR. TRANCU-IAȘI Fost Ministru al Muncii Avocat	P. VASILESCU Profesor Universitar Avocat	AL. VELESCU Dr. în drept din Buc Avocat
				ALBERT WAHL Profesor la Facultatea de Drept din Paris

Secretar de redacție: E. C. DECUSARĂ, Dr. în Drept din Paris. Directorul Statisticii Judiciare.

Membrii corespondenți pentru Paris: EDOUARD LEVY și SILVIU KRAINIC, D-ri în Drept, Avocați, Paris.

Membru corespondent pentru Polonia: EMIL ST. RAPPAPORT, Președinte la Curtea de Casație din Varșovia.

ABONAMENTUL

Un an p. B-ci, Case com., Autorit.	1400 lei
— Avocați	1000 „
— Magistrați	800 „
6 luni prețul de sus pe jumătate	

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ
în lunile Iulie și August

Apare odată la două săptămâni

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București Strada Artei No. 5

Lângă Palatul Justiției

TELEFON 13/29

S U M A R

— CURIERUL LUNEI SEPTEMBRIE: Studenții Bulgari la Facultatea de Drept din București. — Legea Bulgară pentru controlul averilor. — Un caz de conștiință. — Iarăși gradele judecătorilor. — Moartea juristului M. A. Dumitrescu, de Eugen Petiț;

— Problema Agricolă în România, de N. Ștefănescu-Jacint;
— Recursul în Casație și Contenciosul Administrativ de C. Hamangiu, Richard Hutschneker și G. Iuliu, Recenzie de Trajan Alexandrescu;

JURISPRUDENȚE :

— Curtea de Casație s. I: Vasile Papazola cu P. N. Roman și alții. (Despre căsătoria putativă și legitimarea copiilor);

— Curtea de Apel București s. III: Anastasie Cavalioți cu Ministerul Domeniilor. (De când și până când se datează arenzile și dobânzile după legea agrară din Basarabia?);

— Curtea de Apel Galați s. I: Beti Mihalovici, ca tutoare, cerere de autorizare de împrumut. (Dacă jurnalul de omologarea avizului consiliului de familie trebuie semnat de judecătorul tutelar special delegat, sau trebuie să fie emanațiunea Trib. ca instanță de drept comun?), cu o Notă de Petru N. Ionescu;

— Trib. Romanați s. I: G. Popescu cu Dumitra M. Vintilă. (Terții pot discuta valabilitatea, din punct de vedere al probei, a actelor de proprietate. Dacă terții pot opune lipsa dublului exemplar? Despre justul titlu și despre prescripție și proba cu martori), cu o Notă de I. T. Georgescu.

— † Corneliu Manolescu-Râmnicănu, de C. G.

À apărut : în Editura Curierului Judiciar :
DREPT COMERCIAL COMPARAT. vol. I, de
M. HACMAN, Profesor de Drept comercial la U-
niversitatea din Cernăuți.

Acest volum, format mare, având 840 pagini cuprinde:
Partea Generală. — Dreptul comerciantului fizic. — Dreptul
obligațiunilor comerciale. Prețul 500 lei

A apărut :
CERCETĂRI DESPRE ABUZUL DE DREPTURI
de FLORIN ȘION. Lei 100.

CURIERUL LUNEI SEPTEMBRIE

IX

Studenții Bulgari la facultatea de drept din București.
— Legea bulgară pentru controlul averilor. — Un caz
de conștiință. — Iarăși gradele judecătorilor — † Moartea
juristului M. A. Dumitrescu

Studenții Bulgari la facultatea de drept din Bucu-
rești. — Vroiam mai de mult să cunosc textul unei
legi, care știam că fusese promulgată în Bulgaria,
după războiul mondial. Pentru a-mi ajunge scopul,
am adresat președintelui Curței de Apel din Sofia,
o scrisoare în limba franceză, rugându-l să o remită
unuia dintre consilierii acelei Curți — care și-a făcut
studiile în Franța, dacă se va găsi vre-unul cu bună
voință colegială de a-mi răspunde. Speranțele mele
erau îndreptățite și au fost depășite chiar, căci la
puțin timp, am primit cu cea mai plăcută surprindere
următoarea misivă în perfectă limbă românească:

Sofia, 22/VII/1930.

Stimate D-le Petiț,

Fiind în vacanță, scrisoarea Dvs., adresată D-lui Președinte
al Curței de Apel de aici, mi s'a dat abia alaltăieri. Mă gră-
besc să vă răspund.

Cum vedeți, la scrisoarea colegului său român un magistrat
bulgar îi răspunde în limba română. Face aceasta, pentru că
acum mi se prezintă ocaziunea de a-mi reaminti limba țării,
unde am terminat studiile ca licențiat în drept al Facultății
din București.

Satisfăcând în parte cererea D-vs., vă trimit aci alăturat
legea bulgară ce vă interesează. Traducerea e mot-à-mot și
sunt sigur că lasă mult de dorit în privința ortografiei și a
stilului. Dar aveți să mă scuzați, — limba care nu se vorbește
ani de zile se uită.

Din textul legii veți înțelege mecanismul și procedura confiscării „bunurilor dobândite în mod ilegal”. La celelalte chestiuni din scrisoarea D-vs., — câte și ce fel de bunuri au fost confiscate până acum și ce valoare au ele — nu vă pot da acum lămuriri exacte. Asemenea informațiuni v'ași putea da numai după ce fiecare din cele trei Curți de Apel le va căuta în dosarele respective de la 1920 încoace.

Dacă și informațiunile acestea vă sunt imperios necesare, voi încerca să vi le procur.

Primiți, vă rog, salutările mele afectuoase.

MINCO GABROVSKY

Vice-Președintele Curții de Apel din Sofia
(Bulgaria)

Colegul nostru, d-l *Mincó Gabrovsky*, a fost de sigur unul dintre studenții cari fac onoare Facultății de Drept din București, și este astăzi magistratul cu care se mândrește Regatul nostru vecin, dat fiind înaltul post pe care îl ocupă la Curtea de Apel din capitala țării sale.

Pentru îndatorirea pe care ni-a făcut-o cu atâta grabă, îi mulțumim și pe această cale. Asemenea gesturi contribuie la stabilirea raporturilor între două popoare alăturate geografic, cari au nevoie de liniște la hotare, pentru buna lor dezvoltare internă. Ori, astăzi când se vorbește de o federație balcanică, roadele bune ale prieteniei româno-bulgare din trecutul istoric, ar trebui să constituie pentru ambele noastre țării cel mai îndrumător exemplu în viitor.

* * *

Legea bulgară pentru controlul averilor, în vigoare și astăzi, a fost votată și promulgată în anul 1919, primind o singură modificare la 1920. Ținem să arătăm convingerea noastră personală că într'o țară în care s'a găsit un guvern care să propună o asemenea lege și un parlament s'o voteze, dovedește voința tuturor de a reintrona *cinstea și legalitatea*, atât de mult zdruncinate pretutindeni de marele masacru mondial. Datorită în mare parte aplicării riguroase a acestei legi, se poate spune astăzi că poporul bulgar a devenit cuminte, muncitor și cinstit și este demn de simpatia vecinilor ca și de aceea a întregii lumi civilizate.

Deși legea bulgară pentru controlul averilor, se deosebete de proiectul pe care l-am redactat în 1920*) rite puncte de vedere, totuși ambele tind la același rezultat: controlul averilor suspecte și confiscarea lor în folosul Statului.

Noi am propus controlul averilor tuturor cetățenilor din România, pe când în legea bulgară se prevede verificarea averilor atât celor aparținând funcționarilor cât și ale particularilor, dar numai în ceea ce privește bunurile dobândite după o anumită dată. Rezumăm sistemul bulgar:

Urmărirea se face fie din oficiu, fie pe baza unui

denunț. Funcționarul, care având cunoștință de o avere dobândită în mod nelegal nu o denunță, se pedepsește conf. art. 437 din codul penal.

Noi propunem o comisiune specială care să facă verificarea averilor, pe cand legea bulgară dă această atribuție în competența Curții de Apel în primă instanță, cu drept de apel la Inalta Curte de Casație. Noi eram de părere să se controleze averile tuturor cetățenilor, pe când legea bulgară presupune un denunț sau măcar o suspiciune din oficiu a instanței de control.

Curtea de Apel primind denunțul despre o avere dobândită în mod nelegal, sau chiar din oficiu cand crede de cuviință, dădorează în complexul ei, în camera de consiliu. Rezultatul acestei deliberări poate fi sau respingerea banuelei, sau *admiterea în principu a instrucțiunii*. În acest din urma caz, Curtea de leagă ca raportor pe unul dintre consilierii săi. El are atribuțiunile de judecător de instrucție și este investit în acest scop cu cele mai depline puteri, putând face percheziții și chiar confiscări provizorii.

Consilierul delegat înaintează raportul său Curții, care de asta dată decide dacă dobânditorul de bunuri cercetat trebuie sau nu să fie *declarat de bănuît*. În caz afirmativ i se cere să prezinte, în termen de una lună, aceea ce legea numește: *calculul-declarație*, adică să arate în scris și lămurit din ce consistă averea lui, unde se găsește, cum și când a dobândit-o, prezentând și dovezi pentru sprijinirea celor afirmate.

Observăm, cu acest prilej, că legea specifică nelegalitatea dobândirii bunurilor prin jocuri de noroc, cari sunt supuse confiscării.

Dacă persoana invitată a prezenta „calculul-declarație”, nu face aceasta în termenul prevăzut mai sus, averea i se consideră ca dobândită în mod nelegal și se confiscă în folosul Statului, după cum se procedează și cu bunurile arătate în acest calcul-declarație, dar a căror dobândire legală (după 17 August 1912) nu este dovedită.

Președintele Curții de Apel, primind dosarul de la consilierul raportor, fixează termen de judecată în timp cel mult de o lună, când bănuitul se înfățișează spre a da lămuriri. La acest termen el se poate prezenta și *printr'un singur mandatar*. Dacă socoate de cuviință, Curtea poate dispune un supliment de verificare, amânând judecarea într'un interval de cel mult 20 de zile. Sentința motivată trebuie să fie pronunțată în termen de 7 zile dela judecată.

În contra acestor sentințe pot face apel în termen de 15 zile, atât bănuitul, cât și ministerul public. Apelul trebuie să cuprindă toate dovezile noi și se judecă în ultimă instanță de către Inalta Curte de Casație. Deciziile definitive ale Curții de Casație în această materie, se execută la stăruința parchetului, de către agenții fiscali.

Dacă după judecata definitivă a Curții de Casație, se descopăr și alte bunuri noi aparținând ace-

*) Publicat în broșură la tipografia funcț. Corlățeanu din Huși.

lui, bătut și supuse confiscării, procedura arătată mai sus se reîncepe, urmând ca instanțele să pronunțe o sentință suplimentară supusă acelorași căi de atac.

Confiscarea bunurilor în conformitate cu dispozițiile acestei legi, nu împiedică cursul acțiunii publice în contra bătutului, care se exercită în mod independent înaintea instanțelor represive.

Decizia definitivă a Inaltei Curți de Casație, poate fi revizuită în folosul sau dauna bătutului în următoarele două cazuri: când judecătorii s'au sprijinit pe acte false sau pe depozițiuni mincinoase de martori sau experți și atunci când unul dintre judecători cari au efectuat urmărirea sau au luat parte la judecata afacerii, a săvârșit în exercițiul funcțiunii sale o infracțiune prin care a influențat asupra hotărârei.

Procedura întregii legi este scutită de orice taxe de timbru și cheltuieli.

Acestea sunt, rezumate în câteva cuvinte, dispozițiile principale ale „*Legei bulgare pentru confiscarea în folosul Statului a bunurilor dobândite în mod nelegal*”, promulgată cu Decretul regal no. 58 din 18 Aprilie 1919, publicată în „Monitorul Oficial” no. 18 din 25 Aprilie 1919 și cu modificările ce i s'au adus prin legea din 27 Ianuarie 1920, publicată în „Monitorul Oficial” no. 249 din 9 Februarie 1920.

Cum se vede, este o lege simplă, limpede, prevăzând o procedură care permite cel mai eficace și în acelaș timp cel mai urgent rezultat. Această rezumare ne-a fost înlesnită de traducerea ei perfectă în limba română de către d-l *Minco Gabrovski*, distinsul vice-președinte al Curții de Apel din capitala Bulgariei.

Un guvern care propune parlamentului țării sale o asemenea lege, precum și parlamentul care o votează, dau dovadă nu numai de cinstea personală a membrilor cari compun aceste două mari organisme ale Statului, — cum am scris mai sus — dar și de acordul unanim al majorității cetățenilor spre a se pedepsi fraudă și minciuna, ridicându-se cinstea și legalitatea la înălțimea unei dogme.

În această privință suntem convinși că și la noi nu va putea începe cu adevărat o eră nouă și curată, decât după ce fiecare cetățean nu va dovedi sau nu va putea fi chemat să dovedească originea averii în care se resfață, în văzul și dauna oamenilor cari muncesc de o viață întreagă fără a ajunge ca cu produsul muncii lor cinstite să-și poată satisface chiar cele mai elementare necesități. Începuturile făcute în această privință de către guvernele noastre din 1918 și 1921, trebuie reluate și duse la bun sfârșit.

Să nu se obiecteze că acum este prea târziu, căci dacă nu ar fi vorba decât de fraudele comise în timpul mobilizării, am putea să le trecem cu vederea. Dar de atunci încoace, s'au petrecut lucruri mult mai grave...

Un caz de conștiință îmi este sugerat de către bătrânul coleg, astăzi pensionar, pe care l-am întâlnit în timpul vacanței mari, într'o excursie prin codrii județului Neamț. Mergând încet alături, după ce mi-a povestit mai multe întâmplări interesante din viața lui de judecător, a început a-și deschide sufletul:

— „Nu știi dacă ți s'a întâmplat și d-tale să fii chemat a judeca vreodată fie un inculpat, fie vre-un împrișinat într'o afacere civilă, când aceste persoane sunt din acele de care te leagă cea mai strânsă afecțiune sau te îndepărtează o veche dușmănie. Mă explic. Iată pe cineva care ți-a făcut o mare îndatorire în viață, sau contrarul, un individ care ți-a pricinuit un neajuns însemnat. Într'o zi se întâmplă ca unul sau celălalt să compară ca împrișinat înaintea d-tale. Situația este destul de delicată, căci motiv legal de recuzare nu există. Dimpotrivă chiar nu te poți da la o parte, căci recuzarea în asemenea împrejurări ar duce desigur la casarea hotărârei. Ce te faci, în asemenea cazuri, tu judecător?”

Nu mi-a trebuit mult ca să înțeleg că bătrânul coleg îmi pune un adevărat caz de conștiință, la care nu odată m'am gândit și eu că s'ar putea întâmpla. Astfel, împrejurările pot aduce față în față, ca judecător și împrișinat — doi buni prieteni, sau doi dușmani, sau chiar: de ce nu? — amantul cu iubita lui. Motiv legal de recuzare nu este și chiar dacă ar fi prevăzut de lege, sunt împrejurări — ca acestea din urmă — în cari divulgarea lor se lovește de o imposibilitate morală.

Regretatul Matei Cantacuzino, discutând într'o zi asupra delicateții misiunii pe care o are judecătorul, susținea că ar trebui și la noi — cum se face în Anglia — ca acest magistrat să aibă dreptul de a se abține de a judeca într'o zi, pentru simplul motiv că „*nu are buna dispoziție*”. În Anglia se asimilează deci reaua dispoziție de a judeca cu cazurile de boală, — ceia ce este foarte logic.

De ce deci nu s'ar face și ultimul pas, permițându-se magistratului care se găsește față de împrișinat în vre-o situație ca cele de mai sus, să evite judecata lui, lăsându-l pe seama altui coleg, față de care nu există vre-o astfel de piedică morală?

Cum însă chiar însăși piedica aceasta nu poate fi divulgată, legea ar putea dispune ca tuturor judecătorilor să li se comunice de grefă lista împrișinților în ajunul zilei de judecată, cu dreptul pentru magistrați de a se abține dela un anumit număr de ședințe pe an (cât mai limitat), fără arătare de motive.

O bună lege de organizare judecătorească, nu poate neglija asemenea considerațiuni de ordin moral.

* * *

Iarăși gradele judecătorilor sunt la ordinea zilei, căci în sferile magistraturii din Capitală, se vorbește că d-l ministru Iunian va aduce la toamnă în față

parlamentului, un proiect de lege pentru suprimarea retroactivă a gradelor pe loc, menținând numai sporurile de salarii respective.

Fostul ministru de justiție, Toma Stelian, în dorința de a da și menține în viitor țărânimii magistrați buni și cu experiență, a prevăzut avansările pe loc pentru judecătorii de ocoale rurale cari s'ar distinge în îndeplinirea atribuțiilor lor, după un număr oarecare de ani serviți. Legea din 1908 făcea parte din ciclul reformei agrare și constituia în această privință o excepție dela principiul *celor două grade de jurisdicție* și al corolarului acestuia: *ierarhia judecătorească*.

Aceleași bune intenții au urmărit și legiuitorii succesivi, când au prevăzut grade pe loc pentru judecătorii de instrucție și procurori, întrucât ambele categorii de funcții cer o anumită experiență care nu se poate dobandi și desvoltă decât cu timpul.

Atunci însă când s'a permis ca magistrații astfel înaintați pe loc (numai în scopul ca atribuțiile lor de judecător de ocol, de judecător de instrucție sau procuror să fie executate de dâșii cu un maximum de competență și experiență în folosul împričinaților) *să fie trecuți unii în locul altora, sau în posturile de judecători de ședință, cu păstrarea gradului dobândit, reformele de mai sus au fost cu totul deturnate de la scopul lor*. În ziua aceea s'a decis implicit moartea sistemului avansărilor pe loc, și toată lumea cu bun simț este în așteptarea ministrului care să îndeplinească formalitățile legale de înhumare. Acel ministru va fi desigur un om cu dragoste pentru magistratură, dorind sincer să o scape de epidemia aceasta datorită unui microb care îi sapă prestigiul și îi distruge ierarhia: *vanitatea sau ambiția deșartă*.

Apoi, nu este un secret pentru nimeni, că nu s'au acordat gradele pe loc după merit. Viața scumpă și salariul redus, sunt împrejurări cari au făcut pe miniștri succesivi, în neputință de a mări salariile magistraților pe cale bugetară, să facă aceasta în mod indirect, acordându-le grade pe loc.

Numai cine nu cunoaște atmosfera intimă a camerilor de consiliu, nu-și poate da seama la câte fricțiuni și câte jigniri nu dau ele loc între colegii aceleiași instanțe. Sunt lupte sterpe, ridicole, cari distruge caracterele și înăspresc raporturile. Trebuie să încezeze odată pentru totdeauna.

Unde a ajuns prestigiul gradului, când vezi pe judecătorul unui ocol pierdut și obscur, care de ani de zile a rupt contactul cu lumea pur și simplă (nu mai vorbesc de cea juridică, cu care poate nu l-a avut niciodată) și a cărui supremă sfortare intelectuală consistă de o viață întreagă în a împacă țărâni cari se ceartă dela un pui de găină sau ceva identic, umflându-se în pene cu titlul lui de consilier, acelaș pe care îl are și un strălucit magistrat de ex. de la Curtea de apel din București, care spre a ajunge acolo a trecut prin întreaga ierarhie judecătorească, studiind într'una, ascultând pledoariile celebrităților

baroului și redactând decizii cunoscute și comentate, cari fac epocă provocând revirimente de jurisprudență.

A! — se va zice — bietul judecător de ocol, cum se poate să fie sacrificat? Suntem departe de a susține aceasta. Să i se dea salarii de compensație cât de mari, *dar să nu se repare sacrificiul său lovindu-se în demnitatea altora, nici distrugându-se prestigiul instanței efective de apel, din care Inalta Curte de casație își alege consilierii în locurile vacante*.

După ultimele avansări, au ajuns tribunale în care toți judecătorii sunt președinți și se pot prevedea cazuri în cari toți judecătorii ar fi consilieri de Curte de apel, numai capul instanței să fie rămas la gradul de președinte; acolo, pe cei mai mari îi va prezida unul mai mic în grad decât dâșii.

Aceasta se cheamă ierarhie judecătorească!

Apoi, apelul în contra cărții de judecată dată de un consilier, îl poate judeca doi judecători de ședință.

În acest sens să fie oare principiul celor două grade de jurisdicție?

Un astfel de paradox ridicol trebuie să ncezeze și pentru aceasta este suficient un singur text de lege.

Magistratura cu bun simț îl așteaptă*) după cum s'a exprimat recent Consiliul superior legislativ, exponentul autorizat al întregului nostru corp judecătorec.

* * *

Moartea lui M. A. Dumitrescu o plâng toți acei cari au început a-și face cultura universitară pe cărțile didactice ale acestui mare spirit juridic, — care în domeniul specialității sale de drept comercial a publicat opera de căpetenie, premiată de Academia română, una din cele mai de seamă lucrări mondiale.

Ceia ce caracteriză talentul lui M. A. Dumitrescu, pe lângă marea lui putere de muncă, era și pluralitatea manifestărilor sale în toate specialitățile dreptului.

Nu mă sfiesc a spune, că unele chestiuni delicate de drept civil le-am pătruns citind „*compendiile*” lui M. A. Dumitrescu. Volumul relativ d. ex. la „*proba obligațiilor*” este un adevărat cap de operă, iar materia succesiunilor se află rezumată după cursul admirabil făcut la Facultatea de drept din București, de eminentul magistrat Corneliu Manolescu-Romniceanu, decedat și el de curând.

Înainte de apariția lucrării lui Tanoviceanu, alt tratat modern de drept și procedură penală nu exista decât rezumatele lui Dumitrescu și tot acelaș lucru se poate spune și despre procedura civilă română, până ce d. profesor Herovanu nu-și va desăvârși opera începută cu atâta succes.

Cu M. A. Dumitrescu se stinge pentru totdeauna

*) Recuzăm părerea celor interesați în cauză, amatori de galoane...

cel mai bogat izvor de știință didactică juridică pe care îl avem.

Acei cari am învățat și mai sperăm să învățăm dela dânsul, plângem pe mormântul care ni l-a răpit în plină și fecundă putere a muncii sale.

EUGEN PETIT

Consilier la Curtea de apel din Iași

Problema Agricolă din România

I

Spre a spori mica proprietate rurală țărănească sau dat pământuri la săteni prin legea pentru reforma agrară din 1921, în loturi de complectare și întregi până la 5 hectare și loturi de colonizare de 7 hectare, în afară de islazul comunal și locul de casă.

S'a prevăzut prin menționata lege și formarea proprietății mijlocii rurale, într'o măsură mai restrânsă însă, căci printr'ânsa se precizează că se vor putea forma loturi de 10 hectare la munte și deal și regiunile cu populațiune deasă și până la 50 hectare în celelalte regiuni, după avizul și cu autorizația comitetului agrar, suprafața destinată acestor loturi nepuțând întrece 1/8 din întinderea terenului expropriat.

Principiul inalienabilității pământurilor date sătenilor prin vechiile legi de improprietărare, începând cu acea din 1864 a suferit modificări prin însăși legea pentru reforma agrară din 1921, care a permis vânzarea loturilor mici după 5 ani de la punerea în stăpânire definitivă; cetățenii români având dreptul să cumpere pământul stăpânit de săteni, sub rezerva dreptului de preemțiune al Statului și cu obligațiunea de a-l pune în valoare personal, care drept de preemțiune este exclus la vânzările către săteni cultivatori manuali de pământ și absolvenții școlilor de agricultură. O singură persoană putând să cumpere numai 25 hectare în regiunile de munte și deal și 100 hectare în regiunile de șes.

S'a sporit cu chipul acesta în condițiunile legii agrare din 1921 mica proprietate rurală țărănească din întreaga Românie Mare (vechiul regat cu provinciile alipite) cu șase milioane hectare pământ de cultură, care suprafață adăogată la cele trei milioane una sută cinci zeci și trei de mii șase sute patru zeci și cinci de hectare pământ cultivabil, care a format până la 1921 în vechiul regat mica proprietate rurală țărănească sub 10 hectare, ne dă măsura importanței acestei proprietăți, indicând-o ca cel mai de preț izvor de producțiune și bogăție națională.

În afară de pământuri însă, nu s'a dat nici o organizațiune micii proprietăți rurale și nici sătenilor mijloacele necesare pentru procurarea inventarului agricol spre a se putea menține producțiunea de sub regimul mării proprietăți rurale.

Din această cauză a urmat scăderea producțiunii de cereale cu repercusiuni grave asupra întregii situațiuni economico-financiare a țării.

II

Se impune ca prin legea pentru reforma agrară din 1921 Statul să organizeze mica proprietate rurală în obști de producțiune și desfacere obligatorii, cu ajutorul unei instituțiuni de credit agricol care să aibă de scop a ajuta obștile organizate pe suprafețe mari

de terenuri, de la 500 ha. în sus, cu capitalul necesar cumpărării de unelte agricole perfecționate, în vederea realizării unei culturi raționale, singura în măsură să ridice producțiunea țării la ceea ce a fost sub marea proprietate rurală, precum și să organizeze desfacerea produselor solului, spre a înlătura speculațiunea care se face astăzi cu vânzarea lor pe prețuri derizorii.

Această măsură care se impunea încă de atunci ca singură soluțiune capabilă de a preveni și înlătura criza agricolă cu consecințele sale dezaastroase economico-financiare, nu numai că nu a fost luată nici acum, dar prin recentele legi ale circulațiunii bunurilor rurale și a creditului agricol din 1929, legiuitorul cel nou s'a îndepărtat de dânsa.

Două neajunsuri prezintă agricultura micii proprietăți rurale de astăzi și anume că din cauza lipsei de inventar agricol, precum și a inventarului agricol inferior, producțiunea de cereale este cantitativ și calitativ inferioară și nu rezistă concurenței pe pețele mondiale, recolta noastră având foarte multe corpuri străine; și apoi că micul producător împrumutându-se cu sumele de care are nevoie în cursul anului de la bănci se vede executat în momentul ridicării recoltei și silit să o vândă pe un preț care de abea dacă îi acoperă cheltuelile.

Aceste neajunsuri care fac mica proprietate rurală nu numai insuficientă pentru întreținerea unei gospodării țărănești dar și de natură a determina o balanță comercială pasivă, întru cât nu putem avea un plus de cereale exportabil și de calitate, nu se pot remedia decât prin sistemul asociațiunilor în obștii obligatorii și anume organizate în vederea realizării unei culturi intensive și raționale, precum și pentru desfacerea tot prin obște a produselor fie-cărui mic agricultor. Desfacerea produselor agricole la exterior de asemenea trebuind să fie anume organizată.

Cu ocaziunea congresului agricultorilor din București din 1929 s'a pus în evidență de către reprezentanții cei mai autorizați ai organizațiunilor streine agricole superioritatea sistemului asociațiunilor agrare față cu acela al izolării micii proprietăți rurale.

Cu toate acestea legile agrare din 1929 spre a da o deslegare crizei noastre agricole, au înlăturat această soluțiune recurgând la un mijloc mai simplu pentru remediarea acestei situațiuni și care pornește de la ideea de a se pune în liberă circulațiune pământurile rurale date sătenilor prin diversele legi de improprietărare, începând cu aceea din 1864, cu scopul de a se crea o proprietate rurală mijlocie mai prosperă decât cea mică actuală.

Astfel prin legea pentru regulamentarea circulațiunii pământurilor dobândite prin legile de improprietărare, promulgată la 29 Iulie 1929, s'a dat sătenilor posibilitatea să-și întregescă pământurile până la suprafața de 25 ha. (44 jugăre) fără alte restricțiuni decât aceia ca dobânditorii să fie cetățeni români muncitori manuali de pământ sau absolvenți ai unei școli de agricultură, proeți și învățători și ca înstrăinătorii să fi achitat integral prețul către Stat, dovada îndeplinirii acestor condițiuni urmând a se face cu un certificat liberat de Primăria respectivă, complectat cu referatul Percepției atunci când nu există titlul de improprietărare.

„Terenurile plantate cu vii, livezi cu pomi fructiferi sau pepiniere, indiferent de întindere precum și locurile de casă până la cel mult un hectar, pot fi

înstrăinate și ipotecate fără îndeplinirea nici unei condițiuni". (art. 1).

Ca mijloace bănești pentru înființarea acestei proprietăți rurale mijlocii până la cota de 25 ha., s'a dat sătenilor prin legea pentru organizarea creditului funciar rural și a creditului agricol promulgată la 29 Iulie puțința să se împrumute de la societățile civile de credit funciar ca și de la acelea de credit agricol cu sumele necesare cumpărării pământurilor rurale, care vor putea fi ipotecate acestor societăți. (articolul 8 și 39).

În afară de aceste operațiuni, ambele societăți civile de credit funciar rural și credit agricol, care urmează să se înființeze pe temeiul sus menționatei legi, vor mai acorda agricultorilor împrumuturi pe gaj asupra produselor solului și a inventarului agricol; și alte împrumuturi Băncii Centrale Cooperative și Cooperativelor de credit, pentru ca acestea să împrumute la rândul lor pe micii agricultori; vor finanța întreprinderile și cooperativele pentru exploatarea solului și industrializarea produselor sale, emitând obligațiuni pe baza împrumuturilor ipotecare făcute în numerar sau pe aceia a imobilelor societății. (art. 7 și 39).

Operațiuni de bancă cu membrii societății, primind în gaj scrisurile funciare și obligațiunile emise de ele, nu vor putea face decât societățile de credit funciar rural. (art. 39).

III

Formarea proprietății mijlocii agrare în condițiunile acestea și la suprafața de 25 hectare va fi însă o imposibilitate de fapt, din cauză că nu toți proprietarii săteni vor fi dispuși să-și vândă terenurile celor ce vor voi să-și sporească proprietatea. Nădejdea rămâne doar la executările silite ale împrumuturilor ipotecare de pe pământurile rurale, care vor avea loc în viitor în urma aplicării legii pentru organizarea creditului funciar rural și agricol.

Această proprietate mijlocie agrară de 25 hectare s'ar fi putut înființa cu ocaziunea punerii în aplicare a legii pentru reforma agrară din 1921, până când pământurile moșiilor expropriate nu fusese împărțite sătenilor în forma în care se găsește astăzi, căci acum legea circulațiunii bunurilor rurale exprimă din acest punct de vedere un simplu deziderat care ori cât de necesar ar fi principal, nu prezintă însă posibilitatea de a fi înlăptuit, pentru că nimeni nu poate fi forțat să-și vândă proprietatea sa rurală pentru întregirea alteia.

Si întrucât deasemenea nu toți vecinii săteni vor primi să vândă terenurile lor săteanului în măsură să-și întregască cota de 25 ha. se va întâmpla că acesta își va procura terenul necesar până la acoperirea acestei cote acolo unde'l va găsi, chiar în alte comune, terenul cumpărat în condițiunile legii noi urmând să fie situat une-ori la distanțe de kilometri de proprietatea și locuința cumpărătorului.

Vom avea dar grație recentelor legi a circulației pământurilor dobândite prin legile de împrumuturi și pentru organizarea creditului funciar rural și agricol o proprietate tot mică rurală, care în foarte rare cazuri se va ridica până la 25 ha. formată din petice de pământ sub această cotă, la distanțe considerabile între ele.

Se va crea cu alte cuvinte o atare situațiune pentru noua proprietate eventuală rurală, că atât din cauza suprafețelor mici de terenuri cât și a distanțelor dintre ele, micul proprietar rural să nu le poată exploata

rațional și singur așa după cum prevede legea pentru regulamentul circulațiunii pământurilor dobândite prin legile de împrumuturi (art. 8).

Inventariul agricol, apoi al noii proprietăți rurale, va fi în orice caz și cu toate împrumuturile bănești care se vor putea face de către săteni la societățile fondate pe temeiul legilor pentru organizarea creditului rural și agricol, inferior inventarului perfecționat pe care și l'ar fi putut procura obștiile de producțiune și desfacere, cu atât mai mult că nu vedem în citatele legi nici o dispoziție pe temeiul căreia împrumuturile să se facă și în unele agricole perfecționate.

IV

Spre a preciza deosebirea însemnată dintre activitatea miciei proprietăți rurale ajutată de legea pentru regulamentul circulației pământurilor dobândite prin legile de împrumuturi, și cea a creditului funciar și agricol, și activitatea cu urmările sale a obștiilor de producțiune și desfacere, vom releva faptul că prin aplicarea menționatei legi, numerariul dat sătenilor pe temeiul art. 7 și 39 din legea pentru organizarea creditului funciar și agricol va putea căpăta și altă destinațiune de cât cumpărarea inventarului agricol necesar intensificării și sporirii calitative a producțiunii agricole. Căci cum sătenii noștri mai au și datorii din anii răi agricoli și atâtea necesități casnice, o mare parte din sumele împrumutate în aceste condițiuni se vor întrebuița la acoperirea acestor nevoi, iar pământurile vor rămâne sub raportul cultivei tot în vechea situațiune.

Și într-un cânt art. 7 din această lege prevede că se vor acorda agricultorilor atât împrumuturi ipotecare asupra terenurilor rurale, cât și împrumuturi pe gaj asupra produselor solului, vitelor, și a întregului material de exploatare al întreprinderilor agricole, sătenii împrumutați și pe care împrejurările atmosferice vitrege nu i-a ajutat precum și cei care nu au știut să se folosească în mod rezonabil de sumele împrumutate, se vor putea vedea la un moment dat și fără inventar agricol și fără pământuri.

Cu totul alt-fel s'ar petrece lucrurile cu obștiile de producțiune și desfacere. Căci, rațiunea lor ar fi de a produce sătenilor adunați în obște, nu bani în numerariu ci uneltele perfecționate agricole de care au nevoie precum : pluguri sistematice, grape, tăvăluguri, trioare; și deasemenea vite, semințe selecționate, etc. și care ar urma să fie plătite într-un termen mai îndelungat prin reținere de către organizațiunea obștei din sumele rezultate din cota de recoltă a fie-cărui sătean care recoltă fiind desfăcută tot prin obște, la vreme, fără presiuni din partea creditorilor, achitați și ei prin același sistem de rețineri, se vor înlătura toate neajunsurile regimului izolării micului proprietar agricol, consacrat prin noile legi agrare recente.

Obștia, la rândul său, s'ar împrumuta cu sumele necesare acestor operațiuni la creditul agricol anume înființat în acest scop, care casă de credit ar avea un gaj asupra produselor de orice natură ale solului obștiilor, având dreptul să emită obligațiuni pe baza acestor împrumuturi.

Și pentru că obștiile ar avea nevoie de îndrumări practice în prezent școlile de agricultură urmând să prepare doar generațiunile viitoare de agricultori, fie care obște va trebui să aibă ca îndrumător un agronom, cu atribuțiunea de a face școală practică sătenilor din obște, pentru realizarea cultivei intensive a

pământului. El nu va avea nici un rol în administrația obștei, ci va fi un funcționar plătit cu retribuțiune fixă pentru serviciile de învățator pe care le va face obștei.

V

Numai o organizațiune de acest gen a micii noastre proprietăți rurale, în obștii obligatorii de producțiune și desfacere cu un credit important la dispoziție ar putea pe lângă valorificarea solului nostru să creeze un mijloc pentru prevenirea crizelor agricole.

Bună oară în anii răi agricoli, față cu criza internă agricolă creditul special, care ar avea indicațiuni și pentru acest scop, ar ajuta pe săteni la procurarea de semințe și inventar necesar, pentru ca pământurile să nu rămână nelucrate.

În anii buni, față cu criza externă agricolă, când prețurile cerealelor ar fi scăzute pe piețele mondiale, din cauza unei supraproducțiuni, cum s'a întâmplat cu recolta anului 1929, obștiile de producțiune și desfacere ar avea cuvânt hotărâtor, pentru că prin mijlocirea lor s'ar produce cereale de calitate, în măsură să reziste concurenței străine, și apoi pentru că, grație magaziiilor de depozitare anume înființate și avansurile bănești date sătenilor prin obște asupra recoltei s'ar putea rezista până la îndreptarea prețurilor pe piețele mondiale.

Soluțiunile trecătoare care se înjghebează cu greu acum, cu împrumuturi pentru ajutarea micilor producători agricoli, nu pot da rezultatele pe care le ar da o organizațiune permanentă în acest domeniu.

Cât timp se pierde cu căutarea capitalului de împrumutat pentru finanțarea recoltei noastre, iar în timpul acesta sătenii noștri mici agricultori forțați de creditori, și de nevoile caznice își vând pe nimic recolta, în folosul intermediarilor!

Ei bine toate aceste neajunsuri nu vor mai exista atunci când vom avea o organizațiune specială a desfacerei produselor agricole prin menționatele obștii.

VI

De ce însă prin legile agrare din 1929, s'a soluționat astfel problema crizei noastre agricole, în loc să se fi organizat în chipul mai sus arătat obștiile de producțiune și desfacere?

De sigur pentru că acest mijloc de soluționare este mai simplu, lăsând în sarcina particularilor săteni și pe răspunderea lor tot greul problemei.

S'a crezut că cu libertate în tranzațiunile agrare și ceva ajutoare bănești, îndreptarea situațiunii va veni de la sine. Imprejurările de fapt dovedesc însă contrariul.

Dacă inițiativa particulară ar fi mai dezvoltată la noi, crearea de cooperative agricole benevole ar mai însemna ceva, dar în situațiunea lipsei totale de inițiativă și de pricepere a elementului țărănesc, a nevoinței de a se asocia în mod liber, după cum s'a dovedit de la punerea în aplicare a legii pentru reforma agrară și până acum, noua proprietate rurală mijlocie eventuală și puținele cooperative agricole libere ce se vor înființa nu vor fi în măsură să rezolve greaua problemă a crizei agricole de la noi.

Din această cauză cu toate măsurile care s'au luat prin însăși legea pentru organizarea creditului funciar rural și agricol pentru finanțarea cooperativelor ce se vor întemeia în vederea exploatărei de orice fel a solului (art. 7 al. 4) măsura este insuficientă fără o organizațiune specială și obligatorie din partea Statului. Dovadă e însuși faptul că se fac intervențiuni a-

miabile pe lângă săteni prin scrisori publice de către autoritățile care au creat menționatele legi, precum rezultă din scrisoarea a 4-a adresată plugarilor de către dl. Ministru al Agriculturii, Mihalache, spre a li se lămuri folosul cooperativelor agricole (de producție).

Poveștele însă, ori cât de bune ar fi, s'a dovedit că la noi nu dau rezultate, iar faptul că se vor înființa în urma acestor stăruinți un număr de cooperative agricole nu însemnează că cu atât se va termina cu criza agricolă care ne bântue.

Numai o organizațiune în masă a tuturor micilor proprietăți agricole, pe suprafețele de la 500 ha, în sus și în condițiunile mai sus arătate ar putea aduce îmbunătățirile economico-financiare de care avem nevoie.

E drept că legea care ar organiza obștiile de producțiune și desfacere ar da mult de lucru și în permanență cu organizarea obștilor, cu procurarea inventarului agricol, cu selecționarea semințelor, cu înființarea magaziiilor — depozite de cereale, cu organizarea desfacerei produselor agricole etc. ceea ce implică o muncă continuă, care s'ar prenoi în fiecare an, dar care singură ar fi în măsură să aducă sporul de cereale de calitate superioară necesar exportului și odată cu acestea aurul din străinătate, care ne crea pe vremuri balanța comercială activă.

Muncitorii săteni cu sforțările lor infructuoase din cauza izolării, în ceea ce privește munca internă, cași intermediarii speculatori în ceea ce privește cucerirea pieței externe s'au dovedit în imposibilitate să ne dea prosperitatea economică de sub regimul marelui proprietăți rurale. Nu putem continua să lăsăm la discreția lor cea mai importantă problemă economică a României actuale.

N. ȘTEFANESCU-IACINT
Avocat

(va urma)

RECENZIE

RECURSUL ÎN CASAȚIE ȘI CONTENCIOSUL ADMINISTRATIV. *Comentariul legilor Curței de Casație și a Contenciosului Administrativ, după Doctrină și Jurisprudență*, de C. Hamangiu, Consilier la Înalta Curte de Casație și Justiție, Membru onorar al Academiei Române, Directorul Revistei „Pandectele Române” și Richard Hutschneker și George Iuliu, avocați.

Lumea noastră juridică a luat cunoștință, cu plăcere și cu un real folos practic, de această valoroasă lucrare, datorită distinsului și apreciatului consilier al Curței noastre de Casație, dl C. Hamangiu cu colaborarea a doi eminente publiciști și avocați, d-nii Richard Hutschneker și George Iuliu.

Atât legea organică a Înaltei Curți cât și legea contenciosului administrativ reclamă, în aplicațiunile lor zilnice, foarte frecvente, un comentariu larg și metodic, care să servească ca izvor consultativ și ca mijloc de orientare profesională oamenilor noștri de legi.

În special, legea de organizare a Curței de Casație se reșimțea de lipsa unui comentariu în genul lucrărilor similare din Franța, unde practicienii Dreptului, găsesc pentru documentarea lor, lucrări ca: *Cour de Cassation* de T. Crépon, *La Cour de Cassation* de Ernest Faye, *Manuel de la Cour de Cassation* de Godard de Saponnay, *Guide de la procédure en matière civile devant la Cour de Cassation* de A. Langlois, *La Chambre des requêtes de la Cour de Cassation*, de H. Houyvet, *La Cour de Cassation Conseil Supérieur de la Ma-*

gistrature de A. Morillot, *Tableaux de la Composition personnelle de la Cour de Cassation depuis son origine jusqu'à la Constitution de l'an VIII* de A. Renouard, *La Chambre des requêtes de la Cour de Cassation*, de Reverchon, *Cour de Cassation*, de Reverchon, *Cour de Cassation*, de A. Tarbé etc.

Am citat bibliografia de mai sus, pentru a învedera sărăcia literaturii noastre juridice în această materie specială, în care în afară de lucrările cu un cadru foarte redus, ale d-lor G. Nedelcu, C. Țunescu, Mihail Iorgulescu și de câteva studii izolate și fragmentare, apărute prin revistele noastre de drept, în cursul anilor, nu-mi amintesc să se mai fi scris ceva.

Lucrarea d-lor Hamangiu, Hutschneker și Iuliu împlinește, din acest punct de vedere, un gol și satisface o trebuință de mult și permanent simțită.

În cadrul amplu și complect al lucrării se rezervă, ca introducere, o instructivă expunere asupra originilor și organizării recursului în Casație în dreptul comparat și românesc, tratându-se, în același timp, și importanța problemei de drept interprovincial, referitoare la organizarea dreptului de recurs în legislațiunea teritoriilor alipite.

Partea I-a a lucrării se ocupă de organizarea propriu zisă a Curței de Casație, în ce privește personalul judecătoresc al secțiilor și parchetului general, magistrați asistenți și funcționarii cancelariilor, funcționarea Curței în legătură cu prezidarea, compunerea complectelor de judecată, pronunțarea deciziunilor, recuzările, vacanțele și concediile, atribuțiunile și competența în cauze de drept comun, caracterul hotărârilor supuse recursului, teoria recursului în anulare, strămutări, conflicte de jurisdicțiune, teoria recursului în interesul legii, competența specială a secțiilor, competența în materie de neconstituționalitate a legilor, competența extraordinară a Curței în penal, competența în cauze politice.

Autorii se ocupă, în partea a doua a lucrării, despre materia recursului de drept comun, începând prin a expune principiile relative la caracterul nesuspendiv al recursului, procedura suspendării efectelor deciziunii instanței de fond, condițiunile privitoare la validitate finală a recursului sub raportul existenței unui interes, al calității și capacității recurentului.

Recursul în penal face obiectul unui capitol special, pe care îl recomandăm, cu deosebire, atențiunii tinerilor avocați și membrilor parchetului, fiind vorba de formalități și reguli a căror încălcare atrage anularea recursului.

În acest capitol se semnalează toate deciziunile importante ale secțiunii a doua a Curței de Casație asupra condițiunilor formulării recursului în penal.

Condițiunile de fond ale recursului și expunerea mijloacelor de casare alcătuiesc obiectul unui capitol deosebit, în care se insistă, pe larg, cu un bogat și variat material de jurisprudență și doctrină, asupra viciilor formale ale hotărârii instanțelor de fond, asupra viciilor de judecată sau de fond (motivele de drept) asupra teoriei motivelor de drept pur, în privința căreia legiuitorul român are o concepțiune specială.

Procedura judecării recursului este, de asemeni, amănunțit studiată, prin examinarea diverselor faze, prin care trece debaterile recursului până la pronunțarea deciziunii, stăruindu-se, în deosebi, asupra uneia dintre formalitățile esențiale, a cărei dovadă cade în sarcina recurentului sub sancțiunea unui fine de neprimire al recursului și care este: dovada introducerii în termen a recursului.

Lucrarea îmbrățișează, în mod complect, și delicata problemă a efectelor deciziunii de casare, în legătură cu chestiunea trimiterii afacerii în judecata unei alte instanțe, înaintea căreia se pot pune în discuțiune efectele casării, în sensul de a se stabili dacă este vorba de o casare implicată, de o casare parțială sau de una totală.

În cea din urmă parte a lucrării, se tratează despre recursul în diferite situațiuni juridice, create prin diversele legiu-

iri speciale, semnalându-se toate formalitățile și condițiunile impuse de aceste legiuiri, precum și completarea sau punerea în concordanță a acestor formalități și condițiuni cu legea organică a Curței de Casație.

Deși partea lucrării relativă la Contenciosul Administrativ, trebuia să facă obiectul unui op deosebit, autorii au înglobat-o într'un volum colectiv.

Această împrejurare, de gospodărie editorială, nu ridică, bine-înțeles, nimic din netăgăduita valoare doctrinală a lucrării *Contenciosul Administrativ*, în care în cadrul celor patru mari subdistincțiuni: a dreptului sancționat prin acțiunea în contencios, a dreptului la acțiunea în contencios, a obiectului acțiunii și a raportului juridic dintre persoană și obiectul acțiunii, se discută cu metodă și competență pe baza unui vast material documentar de doctrină și de jurisprudență, nenumăratele și interesante probleme, pe care le prezintă elaborării și analizei interpretului, minunata și pasionata materie a Dreptului Administrativ.

Sursa dreptului în Dreptul Administrativ, actul legislativ și actul regulamentar, actul creator de situațiuni juridice individuale, actul condiție, actul jurisdicțional și cel administrativ cu toate caracterele și corolarele lor, evoluțiunea acțiunii în contencios în România, iată numai o foarte mică parte din marele număr de probleme, pe care lucrarea le semnalează, studiindu-le cu lux de amănunte și îndrumări prețioase pentru acei cari au nevoia s'o consulte.

În țara noastră, unde abuzul executivului este legea de toate zilele și într'o epocă în care votarea legilor este, pare-se, un prilej provocat tocmai pentru încălcarea lor, lucrarea *Contenciosul Administrativ* este utilă ori și căruia om, care are o situațiune patrimonială sau morală a cărei integritate poate fi atinsă de arbitrarul și excesul desfrânat, în cadrul căruia se desfășoară, în genere, acțiunea unei administrațiuni care este oglinda acelora cari au guvernat țara, de când există parodia viecei noastre constituționale, profund mincinoase și profund desgustătoare și căreia se pare că i-a sunat ceasul din urmă.

D-l C. Hamangiu și valoroșii săi colaboratori au reușit să dea literaturii noastre juridice, în care d-sa a fost și este un neobosit muncitor și un animator fecund, o operă de real și durabil prestigiu științific, căreia i s'a adăugat și un caracter de netăgăduită utilitate practică.

Negativiștii și indiferenții Dreptului românesc, dacă pot găsi un prilej de invidie, pot găsi și un îmbold pentru munca creatoare, despre care jurisconsultul francez Laboulaye spunea: „Tout vient du travail. Le travail est la loi de la vie humaine. Il en fait la beauté et la moralité“.

TRAIAN ALEXANDRESCU
Pro-Decanul Baroului de Ilfov

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I-a.

Audiența dela 18 Februarie 1929

Președinția D-lui EM. M. CLESCU, Președinte

Vasile Papazola cu Petre N. Roman și a.

Decizia No. 418

Căsătorie putativă. Copii legitimați prin. Soț nevinoval. Legitimarea se menține și pentru copii legitimați prin căsătoria putativă. Rațiune.

Legitimarea prin căsătorie subsequentă a copiilor născuți, sau concepuți în afară de căsătorie, are drept efect, potrivit art. 303 c. c., a acorda acestor copii un stat civil de copii legitimi ai soțului cu care mama lor s'a căsătorit, legea recunoscându-le prin aceasta toate drepturile și obligațiunile acordate și impuse copiilor legitimi ai acestuia.

Dacă conf art. 184 c. c. soful de bună credință se bucură de efectele civile ale căsătoriei, atât el, cât și copiii născuți din această căsătorie, — aceleași efecte trebuie întinse și asupra copiilor legitimați prin căsătoria subsequentă, deși acest text pare a se referi numai la copiii născuți în timpul căsătoriei putative, nu și a celor născuți înainte, dar recunoscuți și legitimați prin actul de căsătorie, — deoarece există aceiași rațiuni ca soful de bună credință să nu fie jignit, atribuindu-se copiilor săi o filiațiune nelegitimă.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l Cons. V. Popovici, pe d-nii avocați Jan și I. Hera în dezvoltare a motivelor de casare, pe d-l av. I. Niculescu în combateri și pe d-l Proc. general C. Duca în concluzii pentru respingerea recursului și

Deliberând,

Asupra recursului de față;

Având în vedere deciziunea atacată din care rezultă că, încetând din viață Elena Caracostea, recurentul de astăzi Vasile Papazolu a cerut să fie trimis, în calitate de unic succesor al ei, în posesiunea averii mobile și imobile rămase pe urma numitei; că, la această cerere au făcut intervenții intimații susținând că, dânsii sunt adevărați succesori de sânger ai numitei defuncte și deci urmează a fi singuri trimiși în posesia averii în discuțiune.

Că, Tribunalul, în vedere că aceste cereri contradictorii dau afacerii un caracter contencios, a dispus cercetarea lor în ședință publică, iar prin sentința No. 1153 din 925 a admis toate cererile și a dispus trimiterea în posesiune și a recurentului și a intervenienților, pe fiecare în proporțiile arătate în sentință.

Că, pentru a hotărî astfel Tribunalul constată, pe temeiul probelor administrate că, la succesiunea defunctei Elena Caracostea au vocațiune moștenitorii def. sale surori Anica Romano și moștenitorii def. său frate Evghenie Papazolu, astfel că averea urmează a fi întâi împărțită în două părți egale, una pentru ramura defunctei Anica Romano și alta pentru ramura def. Evghenie Papazolu.

Că, prima jumătate are a fi împărțită între cei cinci copii ai Anicăi Romano și anume: I) Nae Romano, decedat și reprezentat prin copii săi: a) Petre N. Romano, b) Alexandrina Mirodot, c) Elena Stănescu; II) Petre Romano; III) Zaharia Romano, decedat și reprezentat prin copii săi: a) Constanța M. Gheorghiu, b) Alexandrina Z. Romano, c) Elena Cristescu-Dumitrescu, decedată și reprezentată prin minora Consuela Dumitrescu, IV) Costică Romano și V) Ștefan Romano;

Că, cea de a doua jumătate convenită def. Evghenie Papazolu, urmează a fi împărțită între cei 3 fii ai săi: a) recurentul Vasile Papazolu, b) fratele său Ion Papazolu zis și Ion Anica Costache și c) fratele său Cristache Papazolu zis și Cristache Anica Papazolu.

Că Curtea de Apel, prin decizia supusă prezentului recurs a confirmat această soluție, respingând apelul introdus de recurent contra sentinței primei instanțe.

Văzând motivul II de casare astfel formulat:

2) „Rea interpretare și greșită calificare a pretențiilor de trimitere în posesiunea averii succesoriale, nemotivare.

„Eu recurentul Vasile Papazolu am făcut cerere la Trib. Ilfov s. I-a c. c. de a fi trimis în posesiunea averii rămase pe urma def. mele mătușe Elena Caracostea, ca singur moștenitor testamentar al ei.

„La această cerere a mea, s'a făcut opoziție-contestație de către altă serie de preținși succesori de sânger colaterali, cerându-se prin petiția înreg. No. 10.658 din 922, trimiterea lor exclusivă în posesia acestei averi; iar petiția înreg. la No. 6021 din 922, cererea de intervențiune a altei serii de preținși succesori colaterali ai defunctei zise, iarăși cer exclusiunea mea dela succesiune și trimiterea numai a acestora în posesiune. Mai intervine și o ultimă cerere de trimiterea în posesiune a Alexandrinei Mirodot, abia la 5 Iulie 1924, petiția înreg. la No. 21154 din 1924, singura care afirmă a avea dreptul la o treime din cincina jumătății averii rămase pe urma def. Elena Caracostea. Primele două cereri din 1922, au fost perimate prin sentința civilă No. 208 din 925 a Tribunalului Ilfov s. I-a c. c. Preținșii succesorii, au introdus o nouă cerere înreg. la No. 53506 din 924, prin care cer trimiterea lor exclusivă în posesiunea averii succesoriale în discuție, formând dosarul No. 5710 din 1924 al secției I-a a Tribunalului Ilfov conexat cu dosarul No. 291 din 922, în care nu cer eșirea din indiviziune ci numai trimiterea lor în posesiune.

Tribunalul Ilfov s. I-a c. c., prin sentința apelată No. 1155 din 925 civilă, decide eșirea din indiviziune, precizând chiar porțiunile de drepturi ce li s'ar cuveni la fiecare din prețendenții la succesiune.

„Curtea de apel secția III-a București, își însușește calificarea Tribunalului, că cererile ar fi de eșire din indiviziune, întrucât au devenit contencioase. E singura argumentare, dar fără o motivare precisă. Or, prin acest mod de justificare a concluziei la care ajunge Curtea, ca și Tribunalul, socotim că interpretează rău cererea de trimitere în posesiune, care se întemeiază pe dispozițiile art. 655 alin. 2 cod. civ. și nici de cum pe dispozițiile art. 728 și urm. codul civil și le califică greșit“.

Considerând că, după cum rezultă din deciziunea atacată, dacă prin cererile introductive și anume cererea inițială a recurentului și intervențiile intimaților, — s'a cerut numai trimiterea lor în posesie ca exclusivi moștenitori ai def. Elena Caracostea, dânsii însă în cursul debaterilor, au cerut instanței a stabili nu numai vocațiunea lor succesorală, ci și proporția în care ea urmează a le fi recunoscută.

Că, a această chestiune intra în competența instanței de trimitere în posesiune, întrucât această instanță statuind asupra mai multor cereri de trimitere în posesie, era în mod logic chemată a determina, ca o consecință a recunoașterii vocațiunii succesoriale, — și drepturile cuvenite pentru fiecare din părți, odată ce ele fiind mai multe și de ramuri deosebite, cereau aceasta, iar în speță recurentul a primit discuțiunea pe această bază; considerând că, pronunțându-se instanța de fond și asupra acestui punct, nu este exact, cum susține recurentul, că ar fi efectuat și partajul averii succesoriale, căci chestiunea partajului rămâne deschisă pentru acțiunea în acest sens ce părțile își vor face, iar împărțeală judecătorească nu poate fi efectuată de cât pe baza hotărârei ce s'ar da asupra unei asemenea acțiuni, nu pe temeiul deciziunii sfâzi dedusă în recurs, care nu poate avea și un asemenea efect legal.

Că, astfel fiind motivul II de casare devine nefondat și se respinge.

Asupra motivului III de casare astfel formulat:

3) „Violarea art. 1 lit. b, eroare grosieră, exces de putere.

Am susținut că intimații în apel nu și-au dovedit toți calitățile de succesori, nici cu acte, nici cu alte dovezi; ba au declarat precis în ziua judecătoarei — 27 Ianuarie 1927 —

că nu înțeleg a face alte probe și am cerut și s'a luat act de această declarație a intimaților. Curtea de Apel, comite o eroare grosieră de fapt când argumentează că cu însumi aș fi recunoscut calitățile tuturor intimaților, prin depunerea unei schițe a arborelui genealogic, deși am afirmat că prezint situația „după pretențiile adversarilor“, și am precizat în prima pagină a concluziilor noastre scrise, care sunt lipsurile de dovada calității, clar evidențiate și le menționam. Dacă autorul meu a recunoscut calitatea unora dintre intimați, nu se poate deduce ca recunoscute și calitățile celor cari au luat naștere după data de 1907 — când a fost făcută acțiunea tatălui meu contra unora din adversarii de azi, — că cei noi, nu și-au dovedit filiația lor nici cu acte nici cu alte probe. Curtea comite o eroare grosieră de fapt, și violând art. 1 lit. b din legea de accelerarea judecăților, numai printr'un exces de putere putea conchide la o dovădă completă, dar cu nimic justificată, a calităților tuturor intimaților, a afirmat Curtea de Apel, că nici un interes nu aș avea eu de a contesta calitățile descendenților din sora Anica C. Romano, întrucât partajul averii se face pe tulpine. Dar în cazul în care instanțele care judecă califică și statornicește, că în cauză este vorba de un partaj al averii succesoriale, și nu figurează toți succesorii, eu sunt din nou expus altor procese, căci indubitabil că Partajul acesta este nul de drept și inoperant pentru cei lipsă și, fără a recunoaște că în cauză nu e vorba de un partaj, ci de o trimitere în posesie în comun, mai târziu urmând a se face partajul judecătoresc, eu am tot interesul legitim, să nu mai fiu expus la noi procese destul de costisitoare astăzi. Motivarea decii a Onor. Curții de apel s. III-a București, este fundamental greșită. Solicit admiterea casării pentru acest motiv“.

Având în vedere că, înaintea instanței de fond recurentul a contestat unora din intimații de astăzi, din ramura defunctei Anica Romano, calitatea lor de succesori ai defunctei Elena Caracostea; că, Curtea de Apel a respins această apărare constatând că, atât recurentul cât și părintele său Evghenie Papazolu, au recunoscut în diferite alte acte judiciare, moștenitorilor azi contestați, calitatea pe care astăzi o făgăduesc: că, adaogă Curtea, recurentul nici nu are interesul a face această contestație, întrucât acei moștenitori aparțin altei tulpini succesoriale, care nu vine în concurență cu dânsul.

Considerând că, recurentul Vasile Papazolu nici nu indică în motivul de casare care anume din moștenitorii ramurei Ana Romano, recunoscuți ca afare de către instanța de fond, nu ar avea această calitate, și nici pe ce anume considerațiuni de fapt și drept își sprijină contestația sa; că, în lipsa unei astfel de precizări, înalta Curte neputându-și exercita dreptul său de control asupra chestiunii puse în discuție prezentul motiv este a se respinge pe această considerațiune; că, pe lângă aceasta soluția instanței de fond se menține și pe constatarea ce o face că, contestația recurentului este lipsită de interes pentru dânsul, întrucât moștenitorii în discuțiune aparținând unei ramuri în care dânsul nu are nici un drept, astfel că numai ceilalți comoștenitori aparținând aceleiași ramuri, iar nu dânsul — ar putea fi autorizat a ridica contestația de față;

Că, dar independent de valoarea recunoașterii tatălui recurentului și cea proprie lui, puse în discuție prin prezentul motiv de casare, soluția instanței de fond asupra acestei chestiuni având pentru considerațiunile sus expuse o bază legală, motivul devine nefondat și se respinge.

Asupra motivului IV de casare astfel formulat:

4) „Violarea art. 184 cod. civ., rea aplicare a art. 183 c. c., exces de putere.

„Atât Tribunalul Ilfov s. I-a c. c., cât și Curtea de Apel

s. III-a au admis trimiterea în posesie și a petiționarilor Ion Anica Costache, Cristache Anica Costache, ambii copii naturali ai femeii Anica Costache, dar legitimați prin căsătoria făcută în ascuns la un ofițer de stare civilă necompetent teritorialicește, al com. Militari, Ilfov, când ambii locuiau în București, str. Ciurel No. 40, în anul 1916 Septembrie, fără ca prima căsătorie a tatălui meu Evghenie (zis și Ghețu) Papazolu, cu mama mea Zoe (Zinea) Georgescu, nu era desfăcută. Cea de a doua căsătorie a fost anulată ca bigamă, prin sentința penală No. 842 din 924 a Trib. Ilfov s. I-a c. c., în următorul dispozitiv: „Anulează căsătoria dintre Evghenie Papazolu și Anica Costache prin actul de căsătorie al comunei Militari No. 152 din 916, păstrându-i efectul căsătoriei contractate de bună credință, în ce privește pe Anica Papazolu, conf. disp. art. 184 cod. civ.“

„Insist că, în tot dosarul No. 3741 din 922 al Trib. Ilfov s. I-a c. c. privitor la bigamie, dosar anexat la dosarul punerii în posesiune, nu se găsește nici o cerere din partea Anicăi Costache prin care să reclame vreun drept sau vreun efect civil de păstrat pentru fiii săi naturali Ion Anica Costache și Cristache Anica Costache, în cazul în care Trib. ar găsi-o pe dânsa, soția din căsătoria bigamă, că ar fi de bună credință, iar sentința menționată, anulând căsătoria, numai de Anica Costache se ocupă, numai față de dânsa păstrează efectele căsătoriei de bună credință.

„Numai printr'o rea interpretare, atât a sentinței penale zise, cât și a art. 184 c. c. au putut instanțele civile să acorde beneficii civile unor copii naturali, nu „născuți“ din acea căsătorie.

„In adevăr, în art. 183 c. c. se instituie beneficiile civile ale căsătoriei anulate, în favoarea atât a soților, cât și în privirea copiilor — a tuturor, fără vreo distincțiune — când ambii soți sunt găsiți de bună credință. Ori, dacă acesta este principiul care guvernează aceste cazuri, fără îndoială că, este superfluu textul art. următor 184 c. civ. și nici o rațiune nu se mai găsește pentru dispoziția din acest art. 184.

„Această concluziune este logică, dacă trecem peste textul precis al art. 184, cum a trecut atât Tribunalul, cât și Curtea de Apel.

„Dar examinând textul art. 184, vedem că legiuitorul a precizat clar dispoziția sa, căci în cazul când numai unul din soții unei căsătorii anulate este de bună credință, acordă beneficiile civile numai soțului de bună credință și copiilor „născuți“ din acea căsătorie anulată. Era grav pentru legiuitor, să înlătore de la beneficii pe cei cari, fără vreo vină au luat ființă din căsătoria anulată și numai acestor copii născuți le-a acordat dreptul a se bucura de efectele civile, în cazul excepțional, în care unul din soți este de rea credință. Deci legiuitorul se ocupă în art. 184 și regulamentează în caz excepțional, senzul textului, cu aplicațiune practică, efectivă, prin opoziție la dispoziția generică a art. 183 după care toți copiii născuți, ori legitimați, beneficiază de efectele civile ale căsătoriei anulate, nu poate fi extins pe cale de interpretare și nici aplicat, la cei neprevăzuți de textul art. 184; numai copiii născuți din căsătoria anulată, unul din soți, apreciat de bună credință, pot să se bucure de efectele civile ale ei.

„In speța noastră, nici Ion Anica Costache, născut la 1897, nici Cristache Anica Costache, născut la 1898, nefiind născut din căsătoria dela 1916 celebrată în taină de mama lor cu Evghenie Papazolu, nu pot fi făcuți părtași la succesiunea mătușei mele, Elena Caracostea, decât prin violarea art. 184 c. c., de către ambele instanțe de fond, interpretând și aplicând greșit dispoziția art. 183 c. c., săvârșind și un exces vădit de putere“.

Având în vedere că, la instanța de fond recurentul a mai cerut înlăturarea dela succesiune a intimaților Ion și Cristea Papazolu zis și Anica Costache, aparținând,

ca și dânsul, ramurei def. Evghenie Papazolu, susținând că, deși dânsii, au fost legitimați prin căsătoria subsecventă dintre def. Evghenia Papazolu și mama lor naturală Anica Costache, această căsătorie a fost însă anulată, pentru motiv de bigamie, prin sentința penală No. 842 din 924 a Trib. Ilfov și din acest motiv legitimitatea numiților recunoscută prin căsătoria părinților, le-ar fi fost ridicată, astfel că ei trebuiesc îndepărtați dela succesiunea defunctei Ev. Papazolu, nefiind decât copii naturali ai lui.

Că, Curtea de fond respinge însă această apărare a recurentului, motivând că, potrivit art. 183 și 185 cod civ., căsătoria declarată nulă își menține efectele sale civile atât în privința soțului de bună credință, cât și a copiilor născuți din acea căsătorie; că, potrivit art. 303 cod civ., copii legitimați prin căsătoria urmată după nașterea lor au aceleași drepturi ca și cum ar fi fost născuți din căsătorie, astfel că asupra lor se întinde efectele din art. 183 cod civ., iar în speță este constant că Anica Costache a fost nevinovată de faptul de bigamie imputat def. Ev. Papazolu.

Considerând că, legitimarea prin căsătorie subsecventă a copiilor născuți, sau concepuți în afară de căsătorie, are drept efect, potrivit art. 303 c. c., a acorda acestor copii un stat civil de copii legitimi ai soțului cu care mama lor s'a căsătorit, legea recunoscându-le prin aceasta toate drepturile și obligațiunile acordate și impuse copiilor legitimi ai acestuia;

Considerând că, legiuitorul menține prin art. 183 c. c., toate efectele civile ale căsătoriilor declarate pătative și le pune astfel pe picior de egalitate cu căsătoriile valabile; că de aceste efecte beneficiază ambii soți, dacă nici unul din ei nu este vinovat și tot acest text este și pentru copii, deci menține și legitimarea lor, care este unul din aceste efecte.

Considerând că, dacă conf. art. 184 c. c., soțul de bună credință se bucură de efectele civile ale căsătoriei, atât el cât și copii născuți din această căsătorie,—aceleași efecte trebuiesc întinse și asupra copiilor legitimați prin căsătorie subsequentă, deși acel text pare a se referi numai la copii născuți în timpul căsătoriei putative, nu și a celor născuți înainte dar recunoscute și legitimați prin actul de căsătorie,—deoarece există aceiași rațiune că soțul de bună credință să nu fie jig-nit, atribuindu-se copiilor săi o filiațiune nelegitimă.

Că, astfel fiind urmează că, cu o bună aplicare a dispozițiilor legii Curtea de Apel a decis în speță că, anularea căsătoriei dintre Anica Costache și tatăl recurentului nu poate avea drept efect a ridica copiilor acestuia legitimarea recunoscută prin acea căsătorie, odată ce această căsătorie a fost anulată numai din vina tatălui-lor; astfel că, motivul fiind nefondat se respinge.

Având în vedere că, recurentul a renunțat la I motiv de casare.

Pentru aceste motive Curtea respinge recursul etc.

CURTEA DE APEL BUCUREȘTI SECȚIA III

Audiența de la 20 Decembrie 1929

Președinția d. l. B. BREZEANU, Președinte

Anastase Cavalioti cu Ministerul Domeniilor

Decizia Civilă No. 583

Conform art. 2, 29, 53 și 54 din legea agrară pentru Basarabia, combinate cu art. 2 din regulamentul acestei legi, proprietarii expropriati primind sub formă de arendă despăgubirea cuvenită până la 23 Aprilie 1923, plata prețului și a dobânzilor nu se datorește din momentul decretării principale a exproprierii și a depozării, — în speță 27 Noembrie 1918, dată votării legii de către Sfatul Țării, — ci se socotește făcută pe ziua de 1 Mai 1923, adică după ce hotărârea definitivă de expropriere s'a publicat în Monitorul Oficial iar prețul în rentă a fost consemnat cu cuponul de Mai 1923.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat Froimescu în dezvoltarea motivelor de apel și pe d-nii avocați M. Christea din partea Ministerului Domeniilor și Zoicarului din partea Casei Centrale a Improprietării în combateri, și

Deliberând,

Asupra apelului declarat de Anastase Cavalioti din București în contra sentinței civile No. 1098 din 9 Decembrie 1926 a Trib. Ilfov s. I c. c. prin care i s'a respins ca nefondată acțiunea intentată în contra Ministerului Agriculturii și Domeniilor și în contra Casei centrale a Cooperativei și improprietării.

Având în vedere toate actele din dosar cum și concluziunile părților din care se constată în fapt următoarele:

Prin deciziunile Comisiunii centrale de expropriere No. 79 din 22 Iunie 1921 și 958 din 4 Septembrie 1922 s'a expropriat definitiv pentru cauză de utilitate Națională o suprafață de 445 ha. din moșia Anastasieva pendinte de comuna Țiganca jud. Cahul, proprietatea apelantului Anastase Cavalioti și s'a fixat drept preț suma de 1.200 lei de hectar ceace în total la întreaga întindere expropriată reventa suma de 534.000 lei, care conform legii a și fost depusă la dispoziția reclamantului în titluri de rentă 5 la sută cu cuponul de 1 Mai 1925, iar prin ordonanța No. 5.914 din 19 Noembrie 1924 a Tribunalului Cahul i-a și fost eliberată după cererea sa; din certificatul eliberat de Ministerul Agriculturii: „Casa Noastră” sub No. 1810 din 26 Noembrie 1924 se constată că pentru terenul expropriat, apelantul reclamant a primit dela „Casa Noastră” arendi anuale pe toți anii dela 1919—1922 inclusiv în sumă totală de 52.102.20% lei; după ce dânsul a ridicat în felul arătat mai sus renta cu cuponul de 1 Mai 1925, care reprezintă întregul preț al exproprierii, fără a face absolut nici o rezervă, cheamă în judecată înaintea Trib. Ilfov s. I c. c. atât pe Ministerul de Agricultură cât și pe Casa Centrală a improprietării pentru a fi obligați să-i plătească suma de 54.697.80% lei care ar reprezenta diferența dintre avansurile pe care le-a primit cu titlul de arendi și suma totală a dobânzilor de 5 la sută pe care Statul trebuia să i le plătească asupra prețului moșiei expropriate cu începere dela data depozării adică dela 1 Mai 1919 și până la 1 Mai 1923, când a depus renta cu cupoane, pretinzând că conform art. 2 din legea pentru reforma agrară din Basarabia expropriere a fost declarată de plin drept din ziua votării acestei legi de către Sfatul Țării: 27 Noembrie 1918 și că chiar de atunci proprietățile supuse exproprierii au și trecut asupra Statului; conform acestei legi, moșia expropriată eșind din patrimoniul său pe ziua de 27 Noembrie 1918 și trecând în cel al Statului, tot pe acea zi i se cuvenea și prețul exproprierii și cum conform art. 53 din legea pentru reforma agrară din Basarabia, prețul exproprierii trebuie să poarte o dobândă de 5 la sută pe an, urmează că la prețul de 534.000 lei ce i se cuvine pentru cele 445 ha. pământ ce i se expropriase din moșia sa Anastasieva, trebuia să i se plătească un procent de 26.700 lei anual ceace pe 4 ani, adică dela 1919—1922 inclusiv, când i s'a achitat renta cu cupoanele,

facea 106.860 lei și cum asupra acestor procente dânsul nu a primit decât niște acțiuni anuale prin „Casa Noastră” din Chișinău în sumă totală de 52.102,20% lei, după cum s'a arătat mai sus, urmează că i se mai datorește diferența între suma datorită și cea primită și anume 54.797,80% lei, pe care a și cerut-o. Trib. Ilfov s. I c. c. prin sentința civilă No. 1098 din 1 Decembrie 1926 i-a respins ca nefondată acțiunea și în contra acestei sentințe Anton Cavalotti a declarat apel.

Având în vedere că exproprierea atât pentru vechiul regat cât și pentru Basarabia a fost principial decretată odată și anume prin decretul lege No. 36 din 15 Decembrie 1918 cu art. 19 al. 5 din Constituție și a votului dat de Sfatul Țării din Basarabia în ședința dela 27 Noembrie 1918; că apoi exproprierea odată decretată, prin același decret lege atât pentru vechiul regat cât și pentru Basarabia, a fost desvoltată și reglementată amănunțit prin alte două decrete legi deosebite apărute îndată după primul decret și anume prin decretul-lege No. 3697 din 15 Decembrie 1918 pentru Vechiul Regat și prin decretul-lege No. 3791 din 22 Decembrie 1918 pentru Basarabia; că principiile din decretele legi No. 3681 și 3791 au trecut apoi în legea pentru reforma agrară din Basarabia din 13 Martie 1920, așa că pentru interpretarea dispozițiilor acestei legi urmează neapărat a avea în vedere și aceste două decrete legi.

Având în vedere că dacă este adevărat că prin art. 2 din legea agrară pentru Basarabia din 13 Martie 1920 se spune că exproprierea este declarată de plin drept din ziua votării ei de Sfatul Țării: 27 Noembrie 1918 și că din aceeași zi proprietățile ce sunt supuse exproprierii trec asupra statului, apoi nu e mai puțin adevărat că prin art. 4 al decretului lege 3681 se explică sensul acestor dispozițiuni, căci în el după ce se reproduce același principiu că exproprierea este declarată de plin drept, apoi se adaugă că părțile proprietăților declarate expropriate, sunt lovite de indisponibilitate; că deci din dispozițiile art. 2 din legea agrară pentru Basarabia nu se poate înțelege că terenurile supuse exproprierii au trecut și de fapt în posesiunea Statului, ci a înțeles să le lovească numai de indisponibilitate din ziua de 27 Noembrie 1918 când exproprierea a fost votată de Sfatul Țării, în scopul ca proprietarii să nu le mai poată înstrăina până la efectuarea de fapt a exproprierii; că exact același principiu a fost și în legea agrară pentru vechiul regat, dar proprietarii nu au fost deposedați de terenurile supuse exproprierii decât trentat și pe măsura ce exproprierea se executa de către organele însărcinate cu această operațiune și este în afară de discuție că ei nu puteau pretinde nici preț și nici arendă atâta vreme cât au avut încă în folosință terenurile supuse exproprierii.

Având în vedere însă că dacă principial din dispozițiile legii agrare nu se poate trage concluzia pe care a tras-o reclamantul apelant, că terenurile expropriate au și trecut în stăpânirea Statului încă dela declararea exproprierii de către Sfatul Țării pentru ca pe baza acestei concluzii să pretindă tot pe acea dată prețul cu dobânda de 5 la sută pe an, apoi este exact că de fapt țăranii basarabeni puseseră stăpânire pe toate moșiile din Basarabia cu mult înainte chiar ca exproprierea să fi fost votată de Statul Țării și acest lucru i-l recunoaște chiar apelantul prin interogatorul său prin care recunoaște că a primit arendă pe anul 1918 direct dela săteni, pe când exproprierea nu a fost votată de către Sfatul Țării decât în iarna anului 1918 la finele lunii Noembrie, că deci față de această situație, pentru rezolvirea pretențiunilor reclamantului apelant urmează a examina pe ce dată se datora prețul pentru terenurile expropriate și ce trebuiau să primească proprietarii expropriați din momentul deposedării până la consemnarea în rentă a prețului exproprierii.

Având în vedere că pentru vechiul regat prin decretul lege No. 3697, care, după cum s'a arătat mai sus, a urmat imediat decretului lege No. 3681 prin care s'a decretat principial exproprierea deodată atât pentru vechiul regat cât și pentru Basarabia, iar prin art. 42 și urm. se arată lămurit că până la plata prețului exproprierii se vor plăti proprietarilor deposedați arenze anuale socotite pe baza prețurilor regionale în vigoare și aceste dispozițiuni au fost trecute apoi în legea agrară din 1 Iulie 1921.

Având în vedere că pentru Basarabia nici prin decretul No. 3791 din 1918 care a urmat decretului 3681 și nici prin legea agrară din 1920 nu s'a prevăzut asemenea dispozițiuni, fie din scăpare din vedere, fie din cauza că după cum s'a arătat mai sus în Basarabia încă înainte de decretarea exproprierii, țăranii luaseră deja în stăpânire moșiile și se și învoiseră cu proprietarii deposedați ca să le plătească arenze anuale; că în ceea ce privește plata prețului exproprierii este adevărat că art. 53 din această lege, prevede ca și legea agrară din vechiul regat că se va face în titluri de rentă amortizabile în 40 ani și purtătoare de dobândă de 5 la sută pe an, dar nu fixează nicădere această dată și prin art. 54 prevede numai că plata prețului pentru proprietatea expropriată se va face de îndată ce toate formalitățile prevăzute de art. 29 vor fi îndeplinite, adică după ce hotărârea definitivă de expropriere se va publica în „Monitorul Oficial”.

Având în vedere că în speță hotărârea comisiunii centrale de expropriere a fost pronunțată în Septembrie 1922 fără a se dovedi când a fost și publicată, iar prețul în rentă a fost consemnat îndată după aceasta, cu cuponul de Mai 1923, cum era și natural pentru că hotărârea de expropriere devenise definitivă la finele anului agricol 1922 când proprietarii își încasase arenda; că termenul acesta de 1 Mai 1923 al primului cupon al rentei a fost fixat prin art. 20 din regulamentul pentru aplicarea legii agrare din Basarabia care spune ritos că, proprietarii expropriați primind sub formă de arendă despăgubirea convenită până la 30 Aprilie 1923, plata prețului se socotește făcută pe ziua de 1 Mai 1923, astfel că renta va purta cuponul de 1 Mai 1923.

Având în vedere însă că reclamantul apelant a obiectat că acest text din regulament trebuie înlăturat din discuție, întrucât el ar modifica dispozițiile legii, că conform legii, prețul ce i se cuvine de 554.000 lei i s'ar datori din momentul decretării principiale a exproprierii și că tot de atunci i se datora și dobânda de 5 la sută, adică 26.700 lei anual; că tot ce primise până atunci nu erau arenze anuale, așa cum se pretinde, ci acțiuni asupra dobânzilor datorite și că ceea ce cere este diferența dintre totalul acestor acțiuni primite și totalul dobânzilor ce i se datorau până la 1 Mai 1925 când i s'a consemnat prețul în rentă cu cupoanele respective.

Având în vedere însă că această obiecțiune este cu totul neîntemeiată pentru că din cele expuse mai sus se vede clar, în primul loc că prețul exproprierii nu se datorește din momentul decretării exproprierii, așa cum pretinde apelantul și legea spune clar că el se va consemna și deci este datorat numai după publicarea în „Monitorul Oficial” a hotărârei definitive de expropriere, în speță finele anului 1922; că, nicăeri legea agrară basarabească nu spune ce vor primi proprietarii deposedați până la consemnarea prețului, așa că art. 20 din regulament care spune ca ceea ce au primit erau arenze, nu contrazice întru nimic legea, așa că acest text își are complet aplicațiunea; că, de altfel, după cum s'a arătat mai sus pentru vechiul regat, legea agrară o și spune categoric că până la consemnarea prețului, proprietarii deposedați primesc arenze după prețurile regionale; că, dacă acesta este principial adoptat de legiuitor în materie de expropriere, apoi nu avea nici un rezon să procedeze pentru

Basarabia altfel decât pentru vechiul regat și nereglementând acest lucru prin lege l-a prevăzut prin regulamentul de aplicare; că de altfel soluția nu putea fi decât tot aceea, chiar dacă nu s'ar fi prevăzut acest lucru în regulamentul, ci înainte de expropriere după ce au fost deposezați, proprietarii s'au înțeles cu sătenii ca să le plătească arenze, fapt recunoscut și de apelant la interogatoriu; că, în urmă, după înființarea instituției de stat „Casa Noastră”, special însărcinată cu efectuarea operațiunilor de expropriere în Basarabia, proprietarii deposezați au primit prin intermediul ei, tot arenze anuale până la consemnarea în rentă a prețului exproprierei; că după cum se vede din certificatul arătat mai sus și apelantul reclamând a primit și el prin „Casa Noastră”, pentru terenul de care fusese deposezat, arenze anuale, iar nu acțiuni de dobânzi cum pretinde el, fără să fi făcut cândva vreă obiecțiune sau rezervă; că în urmă, după consemnarea în rentă a prețului exproprierei cu cuponul de 1 Mai 1925 el a cerut și primit această rentă tot fără a face absolut nici un fel de rezervă; că, din modul cum s'a comportat este în afară de orice îndoială că el a convenit de bună voie că până la consemnare în rentă a prețului exproprierei să primească arenze anuale, așa cum primeau și proprietarii din vechiul regat și după cum s'a arătat mai sus se prevede clar și prin art. 20 din regulamentul de aplicare al legii agrare basarabene.

Având în vedere că altfel stând lucrurile, cu drept cuvânt Tribunalul prin sentința apelată a respins acțiunea lui Anastase Cavalioti, așa că și apelul este nefondat și urmează a fi respins ca atare.

Pentru aceste motive redactate de d-l consilier I. A. Floareș, Curtea respinge apelul.

(ss) B. Brezeanu, președinte; A. Bogdan, consilier; J. A. Floareș, consilier.

Grefier, (ss) Virgil Orescu.

CURTEA DE APEL DIN GALAȚI SECȚIA I-a.

Audiența dela 3 Februarie 1930

Președenția d-lui EUG. P. BONACHI, prim Președinte
Jurnal Nr. 321

Tutelă. Tutoare legală. Cerere de împrumut ipotecar. Avizul consiliului de familie pentru aprobare. Jurnal de omologare dat de judecătorul tutelar special delegat. Apel. Cerere pentru darea unui nou jurnal de omologare de către complectul tribunalului. Apel. Conexare. Respingere. Art. 7, 14 din legea org. jud. din 1925, art. 20 l. org. jud. din 1928 și art. 402 c. civ.

Toate încheerile ce soluționează afacerile de tutelă, curatelă și fonduri dotale nu pot purta decât singura iscălitură a judecătorului tutelar special delegat și nu pot fi emanațiunea tribunalului constituit ca instanță de drept comun, deoarece instituțiunea judecătorului tutelar ca și întreaga sa organizare n'a fost modificată sau suprimată prin legea organizării judecătorești din 1928.

C u r t e a,

Asupra apelurilor conexate făcute de Bety Mihailovici în calitate de tutoare legală, contra jurnalelor No. 11312 din 929 și 616 din 930 ale Tribunalului Brăila s. II-a, înregistrate la No. 668 din 930 și 566 din 930.

Având în vedere că prin jurnalul No. 11312 din 27 Noembrie 1929 judecătorul tutelar al Tribunalului Brăila, omologase avizul consiliului de familie al casei defunctului David Mihailovici, cu data de 28 Noembrie 1929, prin care se aprobă ca tutoarea Bety Mohailovici să contracteze un împrumut ipotecar la Creditul Funciar Urban pentru suma de 580.000 lei, asupra părții de 1/2 din imobilul din Brăila,

Bulevardul Cuza No. 121, iar prin jurnalul No. 616 din 21 Ianuarie 1930, Tribunalul Brăila secția II-a respinge ca rău îndreptată și nefondată petițiunea tutoarei legale, înregistrată la No. 1235 din 1930, care cere a i se da un nou jurnal de omologare pentru avizul consiliului de familie ce autoriză împrumutul, întrucât conform art. 402 cod civil, el trebuia dat de complectul Tribunalului cu iscăliturile a doi judecători, iar nu de judecătorul tutelar cu singura sa iscălitură.

Având în vedere că tutoarea Bety Mihailovici, atacă cu apel ambele jurnale intervenite în cauză, adică atât jurnalul judecătorului tutelar 11312 din 929, ce omologă avizul consiliului de familie, pe motiv că acest jurnal trebuia să fie opera Tribunalului și să poarte iscăliturile a doi judecători, potrivit art. 20 din legea de organizare judecătorească din 1928, cât și jurnalul No. 616 din 930 al Tribunalului Brăila s. II-a, ce respinge cererea tutoarei de a se reveni asupra jurnalului prim de omologare în sensul că el e opera Tribunalului și să poarte semnăturile a doi judecători, pe motiv, că solicitarea se poate obține nu numai pe calea apelului, ci chiar înaintea tribunalului ce a dat jurnalul de omologare numai cu iscălitura unui singur judecător.

Având în vedere că în ambele aceste apeluri, chestiunea ce trebuie discutată — spre a căpăta soluționarea pricinii — este dacă jurnalul No. 11312 din 27 Noembrie 1929, dat de judecătorul tutelar și cu singura sa iscălitură, este valabil sau nu sub imperiul actualei legi de organizare judecătorească.

Având în vedere că instituțiunea judecătorului tutelar a fost organizată de legiuitor prin legea din 14 Aprilie 1925, concomitent cu modificarea adusă în art. 20 din legea de organizare judecătorească și prin care se dispunea ca în anume materii hotărârea instanței putea fi dată de un singur judecător.

Că în ce privește instituția judecătorului tutelar, art. 306, 307, 308, 309, 310 și 311 din legea de organizare judecătorească și art. 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126 și 127 din regulamentul pentru organizarea serviciului interior al Tribunalelor din Decembrie 1925, arată suficient intenția legiuitorului, de a forma din judecătorul tutelar o instanță specială în ordinea jurisdicțiunilor, cu atribuțiuni speciale și cu o anumită organizare, el fiind însărcinat cu administrarea tutelelor și curatelelor de competența Tribunalului și învestit legal cu dreptul de a soluționa singur toate contestațiunile și cererile ce s'ar ivi cu ocazia exercitării dreptului său de administrare și supraveghere.

Că dispozițiuni speciale din lege și regulament mai arată că încheierile judecătorului tutelar sunt supuse apelului după dispozițiunile dreptului comun și că conflictele de competență dintre judecătorii tutelari se vor rezolvi potrivit regulilor de procedură în vigoare, ceiace înseamnă că inovațiunea acestei instituțiuni, a fost determinată de ideea de a se stabili pentru afacerile de tutelă o instanță aparte, cu competența proprie, cu procedură specială și cu anumită compunere.

Că, în legătură cu competența acestei instituțiuni, art. 7 alin. 6 și 7 din lege ca și art. 14 arată neîndoios că toate încheierile ce ar surveni în materie de tutelă, curatelă și fonduri dotale, nu pot fi date de cât de judecătorul care a primit o delegațiune specială, delegațiune care fixează principiul compunerii instanței în această materie și care înlătură posibilitatea soluționării tuturor chestiunilor aferente, pe orice altă cale de drept comun.

Că modificările din Martie 1928, aduse art. 20 din legea de organizare judecătorească în sensul că Tribunalele vor judeca cu cel puțin 2 judecători, nu pot avea nici un fel de repercusiune față de instituțiunea judecătorului tutelar, ce rămâne a fi guvernată de aceleaș norme ca și mai înainte, adică de legea și regulamentul din 1925.

Că aceasta rezultă neîndoiește din faptul că în legea din 1928 se păstrează instituția judecătorului tutelar cu principiul delegării din art. 14 în ce privește compunerea acestei instanțe speciale din împrejurarea că toate articolele legii din 1925 referitoare la competența judecătorului tutelar și a atribuțiilor sale au rămas nemodificate și deci aplicabile și sub noua lege, din faptul că în art. 20 modificat se vorbește de hotărârile Tribunalului date ca instanțe de drept comun și de însuși caracterul special al instituției judecătorului tutelar, care fiind arătate ca instanță aparte în ordinea jurisdicției, nu poate primi interpretări prin rațiuni implicite sau de analogie incompatibile cu stricta interpretare ce trebuie să domine toate chestiunile de procedură și competență.

Că instituțiunea judecătorului tutelar ca și întreaga sa organizare, nefiind deci modificată sau suprimată, toate încheierile ce soluționează afacerile de tutelă, curatele și fondurile dotale, nu pot purta decât singura iscălitură a judecătorului special delegat și nu pot fi emanațiunea Tribunalului constituit ca instanță de drept comun.

Că atunci jurnalul Nr. 11312 din 27 Noembrie 1929 dat de judecătorul tutelar al Tribunalului Brăila, care omoloagă avizul consiliului de familie al casei defunctului David Mihailovici, este valabil iar apelul introdus contra lui pe motiv de necompetință sau de neregularitate formală, este nefondat și urmează a fi respins.

Că deasemenea este nefondat și apelul introdus contra jurnalului Tribunalului Nr. 616 din 21 Ianuarie 1930 întrucât contra încheierii judecătorului tutelar nu este deschisă nici o cale de reformare la Tribunalul respectiv.

Pentru aceste motive, redactate de d-l Consilier D. Hozoc, Curtea respinge ca nefondate apelurile conexasse făcute de Bety Mihailovici în calitate de tutrice legală a minorilor săi copii, Marcel, Fany, Wily și Simionel contra jurnalului 11312 din 27 Noembrie 1929 dat de judecătorul tutelar al Tribunalului Brăila și Nr. 616 din 21 Ianuarie 1930, dat de acel Tribunal.

(ss) Eugen Bonachi, D. Hozoc, V. Gh. Ioan,
Grefier, (ss) Teodor Dobrea,

NOTA. — Modificarea făcută în Martie 1928, art. 20 din legea pentru organizarea judecătorească, care dispune că tribunalele vor judeca cu cel puțin doi judecători sau un judecător și supleant, lăsându-se nemodificat art. 14 din legea din 1925 care prevede instituția judecătorului tutelar, pare a pune în discuțiune chestiunea dacă sub imperiul actualei legi de organizare judecătorească sunt valabile sau nu jurnalele date de judecătorul tutelar și cu singura sa semnătură.

Judecătorul tutelar al tribunalului Brăila omologase prin jurnalul No. 11312 din 27 Noembrie 1929, avizul consiliului de familie al casei defunctului David Mihailovici, cu data de 23 Noembrie 1929, prin care se aprobă ca tutearea Bety Mihailovici să contracteze un împrumut ipotecar la Creditul Funciar Urban pentru suma de 580.000 lei asupra părții de 1/2 din imobilul din Brăila, Bulevardul Cuza No. 128.

Creditul Funciar Urban, pretinzând că acest jurnal dat și semnat numai de un singur judecător nu ar fi valabil, ceea ce ducea la refuzul împrumutului, tutearea legală prin petiția înregistrată la No. 1235 din 1930, se adresează din nou tribunalului Brăila s. II-a, cerînd a i se da un nou jurnal de omologare, pentru avizul consiliului de familie, întrucât conform

art. 402 cod civil, el trebuie dat de completul tribunalului, petiție care a fost respinsă prin jurnalul No. 616 din 1930 ca rău îndreptată și nefondată.

Pentru aceleași considerațiuni se atacă cu apel atât jurnalul No. 11312 din 1929 cât și jurnalul No. 616 din 1930, iar Curtea de Apel din Galați, prin jurnalul No. 321 din 3 Februarie 1930, respinge ambele apeluri conexasse, ca nefondate.

Nu cunoaștem dacă până acum, înalta Curte de Casație a avut prilejul să se pronunțe într-o asemenea chestiune. Socotim că soluția dată de Curtea de Apel din Galați e perfect juridică.

Într'adevăr legiuitorul din 1925, prin art. 14 din legea pentru organizarea judecătorească, a voit să creieze o instanță aparte, cu competența proprie, cu anumită compunere pentru a asigura o cât mai bună administrațiune a tutelelor, curatelelor și fondurilor dotale, așa cum erau organizate în Transilvania, sediile orfanale conform legii Ung. XX din 1877.

Judecătorul tutelar lucrează numai în baza unei delegațiuni speciale „delegațiune care fixează principiul compunerii instanței în această materie și care înlătură posibilitatea soluționării tuturor chestiunilor aferente pe orice altă cale de drept comun.”

Pentru această considerație nu s'a modificat art. 14, nici nu s'a adus altă redactare art. 20 din aceeași lege pentru a fi pusă în armonie, întrucât între aceste două texte există o totală independență; astfel s'a păstrat prin noua lege instituția judecătorului tutelar cu atribuțiunile sale, iar modificarea art. 20 se referă numai la compunerea tribunalului ca instanță de drept comun.

Aceasta a fost intenția legiuitorului din 1928, căel a admite ipoteza contrară, ar însemna că instituția judecătorului tutelar să fie ca și desființată, dacă jurnalele date și semnate de el, n'ar mai fi valabile pe motiv de necompetință sau de neregularitate formală.

Desigur era mult mai bine dacă s'ar fi evitat și această posibilitate de discuțiune juridică, dar să sperăm că cu ocazia noii legi de organizare judecătorească pe care o așteptăm, să se completeze și lacuna care face obiectul acestei modeste comentări.

PETRU N. IONESCU

Judecător de ședință, Trib. Brăila

TRIBUNALUL JUDEȚULUI ROMANAȚI S. I.

Audiența dela 10 Aprilie 1930

Președeațiunea d-lui I. T. GEORGESCU jad. pe șed.

Apelantul: Gh. Popescu, prin d. avocat S. Mihăilescu

Intimata: Dumitra Mitrica Vintilo prin d. avocat I. Antonescu

Jurnal No. 2645

Revendicare. Vânzare. Constatarea ei prin acte emanând dela persoane diferite. Contestarea actului de vânzare sub cuvânt că semnătura e falsă. Efect erga omnes. Dovada afirmațiunii. Formalitatea dublului exemplar. Nulitate. Persoană streină de convențiune. Cui poate folosi nulitatea. Just titlu. Lipsă. Proba cu martori. Art. 1179 și 1895 c. civ.

1. *Deși în materie de proprietate actele cari o tranșeră au efect erga omnes, totuși partea împotriva căreia se opun poate discuta valabilitatea lor din punctul de vedere al probei, indiferent dacă a luat sau nu parte la ele.*

2. *Rațiunea mențiunii dublului exemplar din art. 1179 c. civ. fiind de a crea o egalitate din punctul de vedere al probei, între toate părțile contractante, este evident că o persoană streină de act nu poate opune lipsa acestei formalități înscrisă în lege în favoarea altor persoane cu care ea nu are nici o legătură de drept.*

3. *Când nu se face dovada justului titlu pretins de art. 1895 c. civ. este admisibilă proba cu martori pentru stabilirea prescripției de 30 de ani prin posesiune continuă.*

Tribunalul,

Asupra excepțiilor ridicate de apelantul pârât;

Considerând că apelantul a obiectat în primul rând că actul de vânzare de care se servește intimata e fals, de oarece subsemnătura autorului ei Marin Gheorghe M. Gândac, a fost falsificată, astfel că dânsa n'ar avea calitatea să întente acțiunea în revendicare, dedusă în apel.

Considerând că s'a susținut la răndu-i de intimata reclamantă că întrucât apelantul pârât e terțiu față de vânzare, nu poate ridica această excepțiune;

Considerând că în speță ambele părți protivnice se servesc de acte de vânzare emanând dela autori diferiți și chestiunea este dacă partea care n'a luat parte la contract poate ridica falsitatea actului ce i se opune.

Considerând că dacă în materie de proprietate actele care o tranșeră au efect erga omnes, este necontestat că partea împotriva căreia se opun poate discuta valabilitatea lor din punct de vedere al probei, indiferent dacă a luat ori nu parte la ele, din moment ce are interes să le înlăture, pârâtul în revendicare neavând de făcut vre-o probă cât timp partea adversă nu-și face dovada pretinsului său drept de proprietate.

Considerând apoi că în cauză s'a făcut și o expertiză încheiată de judecătoria de ocol și concluziunea la care ajunge expertul este că semnătura de pe actul de vânzare către reclamantă este proprie a vânzătorului Marin Gheorghe Mitrică, care după cum se dovedește din certificatul No. 589 din 924 dela dosar, se mai numește și Marin Gheorghe Mitrică Gândac.

Considerând că deși expertiza a fost cerută de apelantul pârât care a plătit și onorariu expertului (vezi încheierea judecătorei din 1 Octombrie 1925) s'a obiectat de acelaș apelant că expertiza e nulă întrucât procesul verbal de depunerea jurământului expertului nu e semnat de judecător și nici încheierea prin care s'a numit expertul, totuși această neregularitate nu e de natură să atragă vre-o nulitate, de oarece se găsește acoperită prin încheierea acelaș judecătorei din 30 Septembrie 1926, semnată în regulă, prin care se constată depunerea jurământului expertului în ședința din acea zi.

Că deci excepțiunea privind falsitatea actului de vânzare produs de intimata reclamantă se găsește nefondată și se respinge.

Considerând că s'a mai obiectat de apelantul pârât că actul de vânzare ce i se opune fiind olograf și fără mențiunea dublului exemplar nu e valabil în conformitate cu art. 1179 c. civ.

Considerând că rațiunea înscrierii acestui text de lege a fost spre a crea o egalitate din punct de vedere al probei între toate părțile contractante.

Că apelantul pârât nefiind o parte contractantă în acel act, este evident că el nu poate opune lipsa unei formalități

ce a fost înscrisă în favoarea altor persoane cu care nu are nici o legătură de drept.

Că în sfârșit, actul de vânzare fiind executat după cum se constată din dosar, prin predarea pământului dela vânzătorul Gândac către intimata reclamantă, lipsa mențiunii n'ar putea fi opusă în baza ultim. alin. al art. 1179 c. civ. nici chiar de acest vânzător, necum de apelantul pârât care după cum s'a spus mai sus, este strein de convențiune.

Că astfel fiind și această excepțiune se găsește nefondată și se respinge.

Asupra probei cu martori cerută în subsidiar de apelantul pârât a dovedi prescripțiunea de zece ani asupra terenului în litigiu, împlinită în persoana vânzătorului său Nițoi Marin în baza titlului de moștenitor dela tatăl acestuia Radu C. Nițoi, precum și pe cea de treizeci ani împlinită în persoana acelaș autori împreună cu dânsul și a stabili tot deodată cu acelaș martori identitatea pământului din actele sale de cumpărare cu cel din acțiune.

Considerând că dacă succesiunea poate constitui un just titlu pentru dobândirea proprietății prin prescripția de zece ani (art. 644 c. civ.) apelantul pârât era dator să dovedească în prealabil deschiderea succesiunii lui Radu C. Nițoi, ceea ce n'a făcut, deși această cerere a mai repetat-o în fața tribunalului în ședința dela 4 Mai 1928.

Că nefăcându-se dovada justului titlu pretins de art. 1895 c. civ., proba cu martori cerută de apelant pentru stabilirea prescripției de zece ani se găsește neconcludentă și se respinge, urmând a se admite această probă pentru stabilirea de către apelant a prescripției de 30 ani prin posesiunea exercitată de dânsul și de autorii săi. Cu acești martori urmează să dovedească și identitatea bucăților de pământ din actele de vânzare dela dosar cu cele din acțiune.

Pentru aceste motive, redactate de d-l judecător I. T. Georgescu, admite proba cu martori etc.

NOTA. — Materia revendicării imobiliare ignorată de codul civil, ridică uneori înaintea instanțelor judecătorești, probleme atât de grele, că chiar după ce le ai rezolvat rămâi multă vreme stăpânit de sentimentul îndoelii. Trebuie să construiești totul pe bază de doctrină, principii generale de drept și jurisprudențe când există.

Una din aceste probleme și pe cari tribunalul va trebui s'o rezolve cu ocazia judecării procesului în fond este aceia când — ca în speța de mai sus — ambele părți protivnice își întemeiază dreptul lor de proprietate pe vânzări constatate prin acte emanând dela persoane diferite. Tribunalul va avea de ales între trei sisteme consacrate de doctrină și rămâne să se vadă căruia îi va da preferință.

Dar chestiunea asupra căreia s'a insistat de părți și tribunalul a trebuit să se pronunțe căci se mai pusesse și altă dată în ședințele anterioare, a fost dacă pârâtul poate contesta validitatea actului de vânzare-cumpărare produs de reclamantă, susținând că semnătura pretinsului vânzător către dânsa este falsă. S'a obiectat la răndu-i de reclamantă că apelantul pârât fiind strein de vânzare nu are drept să ridice această excepțiune.

Se pare că în practica judecătorească chestiunea nu s'a pus nici odată în felul acesta, căci nu s'a găsit absolut nicăeri tratată sau măcar menționată.

O împrejurare care o face și mai dificilă, este că în materie de proprietate nu se poate invoca regula cuprinsă în art. 973 c. civ. cristalizată în formula „res inter alios acta”, căci actele care o tranșeră au efect absolut față de toată lumea. Această soluțiune, după cum ne spune doctrina, s'a admis mai întâi pentru actele autentice, apoi s'a întins la simplele acte sub

semnătura privată. (Planiol ediția 6, vol. I, pag. 761). Urmează deci că rânduiala cuprinsă în art. 1176 c. civ. după care actele sub semnătură privată nu produc efect decât între cei ce le-au subscris sau cei cari reprezintă drepturile lor, să nu servească de călăuză în deslegarea problemei.

De asemenea nici art. 1179 acelaș cod, după care verificarea de scripte are loc numai când cineva nu recunoaște *scriptura sau subsemnătura sa*.

Tribunalul a răspuns totuși afirmativ la întrebare, dar pe baza expertizei efectuate de prima instanță care a găsit că semnătura este proprie a vânzătorului către reclamantă, a menținut actul.

S'a plecat dela raționamentul că dovada făcându-se cu un înscris potrivit art. 1170 c. civ. nu i se poate atribui forță probatorie decât dacă întrunește toate cerințele legii, ori în materie de acte subsemnătură privată semnătura este aceia care dă tărie actului și fără ea nu poate servi nici măcar ca început de probă (Alexandrescu, vol. VII, pag. 171). Un argument decisiv în deslegarea problemei ne procură însă art. 162 pr. civ. care declară că se face verificare de scripte dacă fiind vorba de un act atribuit uneia din părți, autorului său sau unuia al treilea și partea căreia se opune declară că nu cunoaște scrierea sau iscălitura. Rezultă deci din cele mai sus expuse că verificarea de scripte se poate cere și de o parte care este streină de actul ce i se opune.

De asemenea dacă una din părți ar prezenta un act de vânzare subsemnătură privată nesemnat de vânzător, sau o donațiune, o convenție matrimonială, nefăcută în formă autentică, un testament olograf nesemnat, nedatat sau nescris de mâna testatorului. În toate aceste cazuri partea chiar streină de titlu ar putea să opună nulitatea actului pentru că după cum s'a spus mai sus, pentru ca un act să facă probă în justiție trebuie să fie valabil ca formă.

Sunt cazuri când însăși convențiunea, indiferent de actul ce o constată, este isbită de nulitate. Terțul căruia se opune nu ar putea însă să ridice nulitatea ei decât dacă e de ordine publică.

S'a vorbit în aceste rânduri când de act, când de titlu.

Prin titlu se înțelege faptul juridic care transmite proprietatea (vânzarea, donațiunea, schimbul etc.) pe când actul este înscrisul care constată existența titlului. (Vezi Alexandrescu, vol. III, p. I, pag. 266).

O altă chestiune ce s'a mai pus tribunalului a fost că actul subsemnătură privată prezentat de reclamantă nu poartă mențiunea dublului exemplar și s'a susținut că e nul în baza art. 1179 c. civ.

Se știe că azi e aproape unanim admis în doctrină și jurisprudență că nulitatea nu e radicală și că astfel de acte pot servi ca începuturi de dovadă scrisă ale convențiunei.

Dar s'a găsit că problema nu se poate pune nici din punctul de vedere al începutului de probă de o persoană streină de convențiune și nulitatea invocată s'a respins. S'a tras un argument din rațiunea legii și redactarea textului. Se susține că cerința mai multor exemplare în materie de acte subsemnătură privată a fost impusă de legiuitor pentru a creia o egalitate de probă între părțile contractante și atunci concluzia ce se desprinde este că nu se poate prevala de această nulitate decât partea în favoarea căreia a fost creată. De altfel nici redactarea art. 1179 c. civ. nu lasă vreun dubiu în această privință căci nu vorbește în tot cuprinsul lui decât de părțile contractante.

Viitorul cod civil unificat care va apare probabil peste o sută de ani, va trebui să trateze și această importantă materie a acțiunii în revendicare.

Până atunci să sperăm, că se vor schimba și moravurile de azi încât va putea să apară și o altă lege tot atât de necesară și de mult așteptată, aceea a întronării dreptății în domeniul înaintărilor în magistratură.

I. T. GEORGESCU
Judecător Tribunal, Caracal

† CORNELIU MANOLESCU-RÂMNICIANU

Am însemnat în coloanele numărului trecut al revistei noastre pierderea lui Corneliu Manolescu-Râmnicianu, fostul prim-președinte al Curții noastre supreme, prin publicarea cuvintelor rostite la groapa sa de către d-l consilier dela Inalta Curte, Eftimie Antonescu.

Era un om bun și am avut dese ocazii să constatăm prin noi înșine această aleasă calitate a lui, iar dispozițiile sale de ultimă voință cu privire la averea sa, nu numai că confirmă cele cunoscute de noi, cari am avut mai dese atingeri în viață cu el, dar îl desvăluie în toată splendoarea lui opiniunii publice cinste a acestei țări care nu vrea decât muncă, tăcere, cinste, caracter, adică aceea ce a fost Corneliu Manolescu-Râmnicianu.

Credem că contribuim la înălțarea respectului memoriei lui printre juriști, magistrați și avocați, reproducând aici cuvintele alese scrise de vestitul nostru profesor și rector al Universității din București, d-l N. Iorga în foaia sa *Neamul Românesc*, No. 194 din 3 Septembrie a. c., despre ilustrul magistrat dispărut, sub titlul:

UN CTITOR

„Hotărât că magistratul luminat și integru care a fost Corneliu Manolescu-Râmnicianu nu aparținea vremilor noastre.

Omul care a dat o avere Academiei Române și care s'a gândit la săraci, la cei mai săraci dintre săraci, era un anacronic, un întârziat.

Se putea presupune după acel moment din viața sa, când regele Ferdinand l'a ales președinte de Consiliu într'un Minister de concentrare (auzi dumneata greșală...) și pe urmă a uitat de misiunea pe care i-o încredinșase. Iar el n'a părăsit magistratura pentru a se face imediat șeful unui partid republican.

Iar, după aceea, o viață întregă, el nu și-a spus nimănui taina pentru care cu scumpătate strângea banul pentru a-l oferi cu un gest de Voievod țării pe care cine poate o pradă.

Nu, Corneliu Manolescu-Râmnicianu era un boier ieșit din vremile lui pe vremea măririi tuturor Țiganilor“.

Dorim ca juriștii noștrii bogați să imite exemplul dat de Corneliu Manolescu-Râmnicianu.

C. G.

A apărut:

CURS DE DREPT ȘI PROCEDURĂ PENALĂ de D-l V. Dongoroz, cuprinzând noțiuni asupra întregii materii a dreptului și proc. penale, cu aplicațiuni speciale la funcționarii publici.

În depozit la Librăria „Curierul Judiciar“ S. A. Lei 200